

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 32. (92.) ÉVF. • 5. SZÁM • 2022. MÁJUS • ÁRA: 3 LEJ

Czíre Alpár: Kék remény (Gagy)

Kincstárunk

• Gondolkodtál-e már el azon, kedves Olvasó, hogy milyen gazdag vagy? Ne a bankszámládon heverő valutamennyiségre, házaid, külföldi nyaralásaid számára gondolj. Ne arra, amit a földi törvénykezés jogos tulajdonodnak tart.

Most épp e sorokat olvasod, tehát van időd megállni, unitárius egyházad mindennapjairól töprengeni, ismered a betűket és a nyelvet, amelyen e szöveg íródott... Érted már? Látod, mi mindened van?

Van vallási közösséged, amelyhez tartozol. Vannak családtagjaid, van vagy volt édesanyád és édesapád, akiknek Isten után életed köszönheted. Tudod, milyen, amikor a szeretet izzik a szívedben. Gyönyörű szülőfölded, hited, kultúrád, épített örökséged van, s mellette fejlődésed segítő kihívásaid, hozzá kellő szellemi épséged.

Tanítsd meg e nagyszépség meglátására, a hála útjára a rád bízott szeretteidet is, hadd legyen ez az ő örökségük is!

A tartalomból:

A fazekas és az agyag

4

Adalékok az erdélyi szombatosok 19. századi történetéhez

9

Id. Szombatfalvi József méltatása

10

Asztalos Klára laudálása

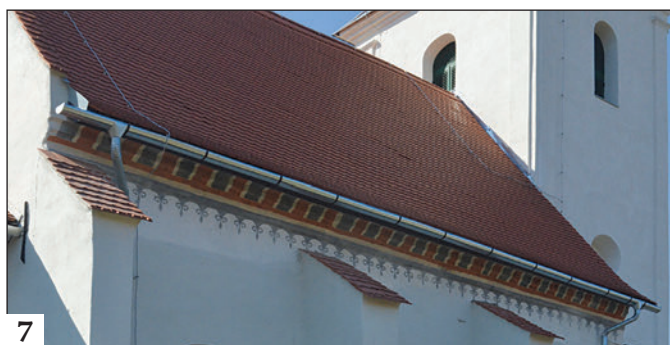
11

EMKE-díj P. Buzogány Árpád részére

13

„Az igazság ösvényén járok..., hogy örökséget adjak...” (Péld 8,20–21)

Szemelvények a közelmúltban feltárt és restaurált építészettörténeti értékeinkből

Az építészettörténeti értékeinket bemutató képek rövid leírása a 9. oldalon

LÉLEKKENYÉR

A múlt érintése

**JOBBÁGY
MÁRIA JÚLIA**

Furcsa dolog két kézzel megfogni a történelmet, pedig mi, erdélyi magyarok, unitárius értékeket ismerők, lelkészek és gyülekezeti tagok egyaránt szinte mindennap megteesszük. Hozzá is szoktunk, talán túlságosan is. Egyértelmű számunkra, hogy vasárnapról vasárnapra 13–14. századi templomok padjaiban pihenünk meg, nem keltenek már feltűnést a falakról ránk bámuló ősi freskók, nem lepnek meg a múzeumba illő templomkilincsek látványai, a kazetás mennyezet pedig csak természetes, hogy ott örökös fejjünk felett. Elhaladunk ezek mellett, mert természetes, hogy mindezek a helyükön vannak, és megszoktuk a látványukat. Felmérhetetlen az érték, ami nap mint nap körülvesz bennünket. Időnként magam is belekényelmesedek, vagy inkább belefeledkezek abba, hogy mi minden érték vesz körül, olyan tárgyak, amelyeknek értékét nem lehet számokkal kifejezni, nem lehet piaci árát behatárolni, egyszerűen felbecsülhetetlenek. Mindez a számokban gondolkodó modern ember számára felfoghatatlan.

Amikor úrvacsoraosztásra készülünk, rutinosan kerülnek elő a klenódiumok: előbb a tányérok – az 1560-as, az ikrek, a csipkés, a gondnoké, az ón –, majd a kancsók – az ón, az angyalkás, a letörött angyalkás – és végül a kelyhek – a Dávid Ferencé, mindkettő. Megszokott mozdulatokkal tesszük őket a helyükre, a terített úrasztalára, ahol büszkén díszelgnek.

Időnként, amikor rájuk tekintek az ünnep magasztosságában, azon gondolkodom, hogy hány évszázada hallgatják kegytárgyaink a szószekekről szóló ünnepi beszédeket, s ez évszázadok alatt ők az egyetlenek, akik tanúi voltak a legszebb és legnehezebb napoknak. Ők látták igazán jót és rémisztően rosszat, rejtőztek ugyanúgy, mint őseink, máskor pedig büszkén díszelgtek tömegek szeme láttára. Ők látták, hogyan épül, hogyan szépül a gyülekezet és vele együtt az egyházunk. Rejtőzve költöztek templomból családi házba, onnan pedig egy új templomba, miközben fegyverek ropogását, bombák zúgását hallották, vagy felszabadult dallamok játékoságát. Láttak teljesen megtelt templomot, de üresen kongó szomorúságot is. Folyamatosan az jut eszembe róluk, hogy azokat a titkokat is tudják, amelyeket a jegyzőkönyvek nem mernek megörökíteni. Mint bölcs öregek, akik sokat láttak, nem hívalkodnak, csendben alázatra és tiszteletre intenek, és várják, hogy titkaikat elmondhassák.

Talán az ünnep az a pillanat, amikor igazán élnek. Amikor nem múzeumban laknak, amikor nincsenek

elrejtve a kíváncsiskodó szemek előtt, hanem emberek közé kerülnek, oda, ahova szánták őket. Amikor életre hívja őket a gyülekezet, aki körülállja, aki nem műkincsként tekint rájuk, hanem az ünnep fontos részére.

Abban a pillanatban, amikor az én kezemből átke-
rül testvérem kezébe, megelevenedik a történelem is. Az a kehely, amelyet az fogott, az dédelgetett, az álmódott talán meg, aki megteremtette azt, ami számomra olyan fontos, emberi ésszel felfoghatatlan. Dávid Ferenc kelyhe. A kincs, aminek barázdáiban még ott van az ő érintése, amiről még nem kopott le, mert nem kophatott le millió elődöm kezének nyoma. A felfoghatatlan érték, amelynek csillogásából visszatükröződik Dávid Ferenc, Enyedi György, Lázár István, Körmöczy Pál, Kriza János, Brassai Sámuel és mindazok tekintete, akik e kelyhet valaha is megfogták.

„Megőrizlek, és benned ajándékozom meg szövetségemmel népem, világosságommal a nemzeteket.” (Ézs 42,6b)

Alázatra int minden egyes alkalom, amikor egy pillanatra megsejteni tudom, hogy mi minden az, amit kezemben tartok. Valahányszor kezembe foghatom és megemelhetem a tányért, a kelyheket, olyan, mintha ők simogatnának. Ők, akik előttem jártak, akik más szavakkal, másképp cselekedve, de mégis ugyanazt látták ebben a világban: a jó Isten jót akaró szándékát. Csak remélni tudom, hogy a kelyhek csillogásából visszatükröződő tekintetük méltónak lát engem arra, hogy lábnyomukba lépve folytassam azt, amit ők elkezdtek.

Mindenhol ott vannak: a kilincs mélyedésében, a padok repedéseiben, az elkoptatott járókövekben, a fakult varrottasokban, a csillogó klenódiumokban, a kazetták ecsetvonásaiban. Ők, akikből születünk, akik névtelenül, de rólunk álmodtak, akik ismeretlenül, de értünk dolgoztak. És simogatnak minden alkalommal, amikor lelkünkben felsejlik a tudat, hogy a kő, amin járunk, a freskó, amin elfut a tekintetünk, a kehely, amit ünnepi lélekkel megfogunk, hordozza és élteti őket.

A jó Isten adja, hogy e kincsek barázdáiban a mi érintésünk is ott maradjon, hogy velük együtt, egyszer majd bennünket is hordozzanak és minket is meglássanak bennük.

HITFORRÁS

A fazekas és az agyag

Aprilis közepén, amikor ezeket a sorokat írom, vidékünkön a tavaszi rügyfakasztást, a szirmaikat bontogató virágok életét megzavarja a visszatérő zord, rideg időjárás. Mindannyian arra vágyunk, hogy a szín, az illat, a fény, a dallam elvarázsoljon, mi így vettük rá magunkat, hogy kiskertünket kitakarítsuk, és üde, mosolygós, gazdagon virágzó árvácskákkal beültessük.

A munkánk része volt a virágcserepek tisztítása is, és amíg megmostam őket, eszembe jutott a Jeremiás próféta látogatása a fazekasmesternél és az agyag- és cserépedények készítése.

A bibliai korban sokkal ismertebb és használatosabb volt ez az egyszerű anyag. Az ókori Közel-Kelet jó minőségű agyaglelőhely volt, és a régészeti ásatások során több olyan helyet is feltártak, ahol cserép- és kerámiakészítés folyt. Régészek pontosan kikutatták az agyagedények alakjának és mintáinak történelmi fejlődését, ez alapján pedig következtetni tudtak a lelet korára és keletkezési helyére.

Az ókorban is használtak fémedényeket. Ezek azonban drágák voltak, és használatuk nagyrészt a társadalom felső osztályaira korlátozódott. Így a talált fémtárgyak mennyisége a cserépedényekhez képest viszonylag csekély. Fából, kosárból és bőrből is készültek edények, ezek használati ideje azonban rövid volt. Az agyag tálak, csészék, főzőedények, evőeszközök, palackok, korsók, lámpák, tűzhelyek készítésére alkalmas anyag, de az agyagtáblák, az agyagból épített falak, a fazekas eszközeinek alapanyagát is ez szolgálta. Az utóbbiak kezdetben nagyon egyszerűek voltak, de a korong feltalálása után (kb. Kr. e. 2000), a fazekas által készített edények és tárgyak egyre mutatósabbak és szabályosabbak lettek.

A fazekasság ezen új módja egy magasabb szintet képviselt a primitívebb kultúrákhoz képest, amelyekben a termelés módja a kézi formázás és a nyílt tűzön való kiégetés volt. A kortárs kultúrákban végzett kerámiakészítési tanulmányok feltárták, hogy ez utóbbi munkafolyamat a nők feladata volt, míg a fazekaskorong és a tárgyakat kiégető kemencék használata a férfiaké.

Az agyagot kiásták és a fazekashoz vitték, aki első lépésként eltávolította belőle a köveket, ágakat stb., hogy megtisztítsa. Ezután következett a puhítása, dagasztása, hogy formázható legyen. Apránként vizet adtak hozzá, hogy megpuhuljon és rugalmas legyen. Fazekaskorongokat használtak, pontosan kettőt, eze-

BUZOGÁNY-CSOMA CSILLA

ket kettős keréknek vagy rugdosókeréknek nevezték. A felső felére, az emelvényre helyezték az agyagot, az alsó pedig a fazekasműhely padlójában egy sekély gödörbe elhelyezett lendkerék volt. Ezt rúgta lábával a fazekas, s így hozta működésbe az emelvényt. Forgatás közben a fazekas ujaival edényformába „vezette” az agyagot, és hagyta, hogy a centrifugális erő elősegítse a szimmetrikus edény kialakítását. A levegőn

„Ezt az ígét mondta az ÚR Jeremiásnak: *Indulj, menj el a fazekas házába, mert ott akarom közölni veled igéimet. Elmentem tehát a fazekas házába, aki éppen a korongon dolgozott. De rosszul sikerült az edény, amelyet a fazekas agyagból készített a kezével. Ekkor egy másik edényt készített belőle a fazekas, ahogyan azt jónak látta.*” (Jer 18,1–4)

való szárítás után, amíg „börkemény” állapotú lett, több órát tartott az agyagból készült tárgyak fazekaskemencékben való kiégetése.

A fazekasság létfontosságú szerepet játszott a bibliai idők embereinek mindennapi életében. Ezért nem meglepő, hogy a fazekasság és a kerámia gyakran szerepel a Bibliában. A próféták sokszor használták a mindennapi tapasztalatokat leckeként a lelki igazságok szemléltetésére.

Jeremiás is a megszokott, mindennapi eseményből értette meg Isten üzenetét. Isten parancsára egy fazekasműhelybe ment, és gondolataiba mélyedve figyelte a fazekas munkáját. Megfigyelte, hogy a mesternek néha azonnal sikerült a korongra tett agyagból a terve szerint edényt formálnia, máskor azonban ismét összegyúrta, és más edényt készített belőle. Egyszerre világossá vált előtte, hogy mennyire hasonlít Istennek az Izráelen végzett munkája a fazekaséhoz. Ez a hasonlat az Isten irgalmára engedelmességgel vagy engedetlenséggel válaszoló ember felelősségét emeli ki. Az agyag „viselkedésétől” is függ, hogy mi lesz belőle!

Micsoda harmóniában kell lennie a forgatóérőnek és a fazekas kezeinek ahhoz, hogy amikor az agyag az emelvény közepére kerül, tökéletes alakú edény váljék belőle! Amennyiben ezt a középpontot nem sikerül megtalálni, akkor a tárgy egyenetlenül képződik, és összeesik vagy leszakad. A harmóniát, a középpontot, Istent kell nekünk is megtalálni, különben mi lesz belőlünk, mi történik velünk?

Néhány éve egy gyermektábor alkalmával lehetőségünk volt a helyi fazekasműhelyben agyagot formázni, valamiféle egyszerű edényt alkotni. Érdekes módon az agyag első központosítása során használt egyik módszer, hogy magunk fele kellett húzzuk. Érezted már valaha, hogy Isten közel vont magához? Tapasztaltad már, hogy valamiben hibáztál, ami visszatekintve tanulságos volt, miközben Isten közelebb vont magához, hogy formáljon?

Az agyag kellő puhasága, formázhatósága, a korongok lassú és egyenetlen üteme, a fazekas türelme mind-mind nélkülözhetetlen egy használati tárgy kivitelezéséhez. Felgyorsult, énközpontú világunkban hozzászoktunk, hogy mindent azonnal létre lehet és létre kell hozni, minden azonnal kell. Az agyagdarab-ból a cserépedény, a kerámia elkészüléséig tartó átalakulási folyamat sem egy szempillantásnyi idő. Mekkora hited van? Mert Isten akaratának megértéséhez és a te változásodhoz az imádkozás, a Biblia olvasása mellett bizalomra, időre, figyelemre, türelemre és képlékenységre is szükség van.

„Órákig is eltarthat, amíg elkészül az ebéd a hozzávaló nyersanyagokból. Jézus korában a háziasszonyok minden nap sok-sok időt eltöltöttek sütéssel, főzéssel, húsvagdallással, leveskavarással, amelyeknek elkészítéséhez, tárolásához fazekasok által készített agyagedényt, agyag evőeszközt használtak. Jó példa erre Mária és Márta története, amelyben Márta úgy érezte, hogy szinte mindent neki magának kell elvégeznie a házban és a ház körül.

Az ókori közel-keleti családok életében jellegzetes vacsorára való eledel volt a lencséstál. Agyagból készült az az alacsony tűzhely, amelybe közepén, alul tették be a tűzifát, és a két lyuk fölé helyezték az ugyancsak agyagból készült fazekakat. Az étel megfőzése után a ház népe a padlóra vagy egy alacsony asztalra helyezett agyagfazék köré telepedett, kenyérdarabokat mártogattak bele, és vígan kanalazták a zöldegeket meg a sűrű mártást.” (Lois Rock: *Jézus világa*)

Mivel a fazekasságról, agyag- és cserépedényekről, különböző agyageszközökről, azok elkészítéséről, gyakorlati hasznáról, jelképes szemléltetésükről írok, a lencséstál receptjével, annak esetleges elkészítése esetén az ízvilágával szeretném elkalauzolni az olvasókat a bibliai korbá, amikor az alapanyagok előkészítésétől a tálalásig csaknem végig agyagból készült eszközöket használtak: vizeskorsók, tálak, mozsár, evőeszközök, poharak, fazekak, tűzhely stb. Mindeze-

ket kellő türelemmel, figyelemmel, alaposággal, hittel és Isten iránti hálával állították elő és használták a mindennapi életükben és munkájukban. A lencséstál receptjét Lois Rocktól vettem át.

Anyagok és eszközök

1 fej vöröshagyma, 1-2 gerezd fokhagyma, 2 szál póréhagyma, néhány hüvely zöldborsó és fejteni való bab, 1 evőkanál köménymag, 1 evőkanál koriander-mag, 3 evőkanál olívaolaj, 20 dkg zöld lencse (ha a lencse öregebb, áztassuk be egy éjszakára!), só, víz, petrezselyem; vágódeszka, éles kés, mozsár és mozsártörő, nagyobbfajta tűzálló edény, fakanál

Az öntet készítéséhez

1 darab kisebb uborka, só, 1 doboz joghurt, 1 nagy csokor menta, vágódeszka, tál; uborkagyalu, kanál

Elkészítés

Hámozzuk meg és aprítsuk fel a vöröshagymát és a fokhagymát. Mossuk le a póréhagymát, majd vágjuk le a zöld szárát és a gyökerét, a fehér részt vágjuk vékony karikára. Fejtsük ki a borsót és a babot. A köménymagot és a koriandert óvatosan nyomkodjuk szét a mozsárban. A tűzálló edényben forrósítsuk fel az olajat, majd tegyük bele a mozsárban összetört fűszereket, és fakanállal körülbelül egy percre kavargassuk. Adjuk hozzá a felaprított vöröshagymát, póréhagymát és fokhagymát, és további öt percre kavargassuk. Ezután tegyük bele a lencsét, és az egészet kavargassuk össze, majd adjunk hozzá sót és vizet, és lassú tűzön harminc percre lefedve főzzük. Időnként nézzük meg, és pótoljuk az elpárolgott vizet. Tegyük bele a borsót és a babot, kavargassuk meg jól, majd főzzük még tíz percre.

A joghurtos öntet elkészítéséhez gyaluljuk le az uborkát egy tálba, és öntsük rá a joghurtot. A mentaleveleket egészen apróra vágva keverjük bele, és végül sózzuk meg az öntetet. Tálalás előtt kóstoljuk meg a ragut, és ha kell, sózzuk meg. Végül vagdaljuk fel a petrezselymet, és hintsük a tetejére.

Jó étvágyat kívánok!

TANÍTVÁNYOK

Pásztorbot és egyházközségi jegyzőkönyv

LIKER HENRIETTA

Vasárnap délelőtt bocskaiban jön Isten tiszteletére a magyarországi unitárius templomba, késő délután, amikor találkozunk, már munkásruhában van, lámpával a kezében, hiszen a juhok mellől szólítottam el, hogy egy interjú erejéig beszéljünk életéről. **Hegedüs Lőrinc** így éli a mindennapjait, múlt és jelen közt sétálva, kapaszkodik mindenbe, ami hozzáköti őt őseihez, és dolgozik szüntelen azzal a hittel, amelyet felmenőitől tanult, mondván: az ember a keze után kell megélnen.

– Délelőtt még ünnepi ruhában láttam, most egyértelmű, hogy munkáját hagyta abba.

– A nyájam mellől jöttem el, a délelőtt várva vártak, mert az istentisztelet miatt egy kicsit megszojgastak, de csak így tudok eljutni mindenhova, hogyha áldozatot hozok. Reggel elkúráltam, részlegesen megittattam őket, és futás az istentiszteletre. Aztán hazamentem, és folytattam, este úgyszintén. Amikor itthon vagyunk, akkor naponta kétszer enni kell adni nekik, de ha kitavaszkodunk, és kimegyünk a mezőre, akkor megkeresik maguknak az ennivalót.

– Miért fontos önnek, hogy elérjen istentiszteletre?

– Leginkább azért, mert annyira kevesen járunk templomba, és nem mindegy, hogy 15 vagy 16-an vagyunk. A hazatérésem óta felértékelődött bennem, hogy minden személy fontos.

– Feltöltődik az istentiszteletek alatt?

– Igen. Fiatalként nem voltam aktív vallásgyakorló, de ahogy az évek múlnak, úgy érzem, hogy szükségem van erre. Ha egy-két alkalom kimarad, akkor érzem a hiányát. Olyankor kívánczok. Szükség van ugyanakkor a másokra is [ti. a juhászok számára], ha nem én járok a juhokkal, akkor az is hiányzik. Mert odakint rendbe szedem a gondolataimat, mert csak magam vagyok a vadonban, az állataimmal.

– Meséljen a kezdetekről!

– Itt születtem, Zsákodon, aztán elkerültünk Segesvárra, és ott nevelkedtem, ott jártam iskolába, a Mircea Eliade Gimnázium humán szakán érettségiztem. Szerencsémnek tartom, hogy városban járhattam iskolába, igaz, minden vakáció első

napjától az utolsóig Zsákodon voltam, és sírtam, amikor vittek vissza. Segesvár soha nem volt otthonom. A hazamenni mindig a Segesvárról Zsákodra jövést jelentette. Még a nem zsákodi barátainknak is úgy mondom, kacagnak is, hogy jöjjenek haza látogatóba. Szerettem szavalni kicsi korom óta. A történelmet, földrajzot szerettem a legjobban. Kezdetben a kíváncsiság hajtott, aztán később könyvtárakba jártam, hogy elmélyüljek egy-egy témában.

– Meséljen a családfakutatás iránti szeretetéről!

– Soha nem találtam sem én, sem szüleim a helyünket a panellakásban, így amikor csak lehetett, hazajöttünk. Így volt alkalmam a családi történeteket hallani, ez adta az indítást. De úgy érzem, hogy mindenkinek kötelessége, hogy tudja, honnan jön és hová tart,

ez mindenkinek fontos kelleny legyen. A Bibliában is van erre utalás, hogy törekedjünk a tökéletességre, a tudásra, és ne legyünk befolyásolhatóak. Ez a családfakutatás ebben erősít meg, a létben, az öntudat kialakulásában. A családom tipikus zsákodi család, népes, jelen pillanatban nem fenyegeti a kihálás veszélye. Habár jelen pillanatban én még nem járultam hozzá, hogy ez ne így legyen. A rokonságban van olyan család, amely ki fog halni. Vagy mind női utódok vannak, vagy nincs is utód. Hétszáz éves múltra visszatekintő családok fognak kiveszni.

– Emiatt költözött haza?

– Faluról elmenni nagy divat volt a 80-as évek előtt, és visszalépésnek is tekintették azt, amikor hazajöttem, és mai napig is így gondolják ezt. Már a diákokba is ezt nevelték, hogy el kell menni fa-

luról, városon kell szerencsét próbálni. Zsákodnak is ez a veszte. Aki második, harmadik generációs városi, már nem jön haza. A család egy szem gyermekeként, az ő nyomásukra megpróbáltam a felvételi vizsgát Kolozsváron a földrajz szakra, de azt kiharcoltam, hogy csak egyetlenegyszer próbálom meg, ha nem sikerül, akkor kétkezi munkából élek meg.

Én nem tartottam dicsőségnek az egyetemet, szüleim példaként álltak előttem abban, hogy dolgozni kell és abból megélni. Sokan voltunk egy helyre, nem is készültem komolyabban, így nem sikerült. Munkába álltam Segesváron, és ebben örömet leltem. Próbálkoztam külföldön is, Németországban, ami pozitív csalódás volt, de aztán édesapám halála után úgy éreztem, hogy haza kell jönni. A szüleim már korábban hazaköltöztek, s az én szívem is húzott szüleim után.

– *Mi indította arra, hogy juhásztor legyen?*

– Én erre vágytam. Gyermekkoromban nem kocsikat toltam jobbra-balra, hanem fuszulykaszemeket terelgettem a földön, mintha juhok lettek volna. Gyermekeként mentem az akkori pásztorokkal, ez vonzott engem. A szabadság, hogy legyek a magam ura, és éljek a vadonban. Persze az állatok iránti és a tőlük kapott szeretet. Ha közeledek feléjük, jeleznek, ha távolodok, akkor bögnék utánam. És ott vannak a kutyák, a tőlük kapott szeretetet nem lehet elképzelni.

– *Mikor kezdett az egyházközi jegyzőkönyvekkel foglalkozni?*

– 1996-ban, 19 éves koromban rendeztek itt, Zsákodon egy falutalálkozót, és ez alkalomból Deák Dénes tanító és egy barátja, aki Pécsen volt egyetemi tanár, kiadott egy Zsákodról szóló könyvet. Elolvastva felfigyeltem rá, hogy van kutatási lehetőség, így indult el életemben ez a kutatómunka.

– *Nemrég kezdett el tanulmányozni négy 1700-as évekbeli jegyzőkönyvet. Hogy tudja egyáltalán kiolvasni az írást? A leendő lelkészeknek a teológián tanítják (úgysem megy), önnek hogy sikerül?*

– Első alkalommal, első héten nem tudtam semmit kiolvasni. A betűket szó szerint rajzolták annak idején. Csak tanulgattam, hogy melyik betűt hogy írják. Jegyzeteltem. Átnéztem a négyből kettőt, így kezdtem rájönni az adott jegyzőkönyvíró lelkész írásmódjára. Láttam, hogy hogy írja az a pap azt a *d* betűt, s betűt, aztán voltak szavak, amelyek kibetűzésében biztos voltam. Így lassan-lassan kezdtem érteni is, amit olvasok. A latin szavakkal szerencsém van, mert tudok románul, és az sokat segít. Egy adott pillanatban kezdtem tehát kiolvasni a szavakat. A második héten kezdtem összefüggő szövegrészeket elolvasni.

– *Mit tesz, ha kérdései merülnek fel az olvasottak kapcsán?*

– Ha kapok valami olyant, ami Zsákodra vonatkozik, annak már utána akarok nézni, keresem, hogy hol tehetném ezt meg. Ez megpezdíti a vérem, képes

vagyok a juhokat kihajtani a hegytetőre, hogy legyen jelem, és az interneten keresgélhessek. Egyszerűen beütök egy-egy kérdéses nevet, és kíváncsian várom, hogy mit dob ki.

– *Ezért képes kimenni a juhokkal?*

– Hát olyankor kicsit megtérítem őket a hegynek, hogy nem lenne kedvetek egy kicsit kimenni a hegyre, ott kicsit huzatosabb. Alig várom, hogy kiérjek a hegyre. Amikor itthon vagyok, akkor már lekötnek az itthoni gondok, már nincs türelmem keresgélni. A kettő számomra összetartozik. A szabadságban, az őseim nyomdokain pásztorkodva kutatni a régi dolgok után.

– *Őn jelentkezett, hogy szeretne az egyházközi jegyzője lenni...*

– Én sosem vállalkoztam volna ilyesmire magamtól. A régi jegyző, a tanító bácsi nyugdíjba ment, és a lelkész felkért engem, hogy vállaljam el. Így eleget tettem a felkérésnek. Szépen írni tudok, bár ha gyorsan kell írjak, akkor nehezebben megy.

– *A jegyzőkönyvekben a saját családfája után is kutat?*

– Igen, persze. Nemcsak a Hegedűs, az apai ágam után kutatok, hanem a női vonalon is. Mindkét szülőm zsákodi, unitárius, és így szerencsém van. Az ük-szülőkhöz kell visszamenjek, hogy egy katolikus megjelenjen a családukban. A *Székely oklevéltárban* is kutattam, valamint az említett tanító bácsi által szerkesztett könyvben. „Az ős vagyok, amely sokasodni foszlik” – mondta József Attila. Egyébként félelmetes is, amikor egyik vagy másik ágamból megjelenik egy-egy név a régi iratokban.

– *Büszke arra, hogy unitárius?*

– Igen! Úgy gondolom, próbáltam az unitáriusságot is alátámasztani a tudással, nem vagyok egy olyan unitárius, aki nem tudja, mitől unitárius az unitárius. Nemcsak én mondom, hogy ez a felekezet élhető, praktizálható, modern vallás. Nekem könnyű, én ebbe születtem bele, és persze, hogy büszke vagyok hitemre. A hitelvekben annyira nem vagyok jártas, a Bibliát többször elolvastam, de tanulnom kellene még a hitelvi alapokról, mert amikor beszélgetek valakivel, aki támad engem vallásom miatt, akkor gondban vagyok, mert amíg mások könnyen kijelentik a feltámadást, hiszik a szentháromságot, addig nekünk nehezebb, mert a szemünkre vetik, hogy de benne van a Bibliában. Talán ha Arius annak idején jobban az asztalra csapott volna, az egész világ más volna.

– *Én pedig azt mondom, hogy a világ így tökéletes, ahogy azt a Teremtő egyengeti. Van, akit juhok mellé terel az Úr, hogy őket vigyázza, van, akit egy kicsiny faluba, hogy megtapasztalja, hogy milyen értékes emberek bújnak meg gyülekezeteinkben. Isten adjon kellő erőt, hogy ezeket a kincseket, örökségeket méltóképpen tudjuk kutatni, feltárni és vigyázni rájuk.*

TUDDAD-E?

Adalék az erdélyi szombatosok 19. századi történetéhez

KOVÁCS SÁNDOR

• Az erdélyi szombatosok üldöztetésekkel terhes története valószínűleg ismert az *Unitárius Közlöny* olvasói előtt. A reformáció utolsó ágaként megszülető, ám önálló egyházzá sohasem szerveződő szombatos vagy zsidózó mozgalom erdélyi sajátosság. Legismertebb képviselőjük a 17. század kiváló hebraistája, az erdélyi politikai életben is jelentős tisztségeket betöltő Péchi Simon volt. A szombatos közösség létét az 1638-ban tartott dési országgyűlés pecsételte meg. A zsidók vagyonát elkobozták, híveit bebörtönözték, életüket ellehetetlenítették. Sokan Törökországba menekültek, mások titokban gyakorolták hitüket, mígnem az 1867-es emancipációs törvény után a zsidó hitre tértek. Kálváriájuk ezzel sem ért véget, tragikus történetüket az utolsó negyven évben többen is megírták, Kovács András szociográfiai munkáiban (*Vallomás a székely szombatosok perében, Útfélen fejfa, Az erdélyi szombatosság nyomában*), Szávai Géza a *Székely Jeruzsálemben*, legutóbb pedig Újlaki Nagy Réka *Zsidó székelyek. A bözödújfalusi szombatos közösség emlékezete* című könyvében állított emléket ennek a sokat szenvedett közösségnek.

Rövid írásunk a bözödújfalusi kis szombatos csoport 19. századi zaklatásáról szól. Az 1840-es évek elején Bözödújfaluba katolikus hitre tért „szombatosságra hajlandó” némely lakosa „visszatért” az unitárius egyházba, természetesen úgy, hogy elmulasztották az átéréshez szükséges hathetes tanítást. A katolikus püspök panaszt emelt a főkormányzsheknél, ennek következményeként pedig 1844. január 2-án a konzisztórium hivatalosan felszólított, hogy a Marosszékből levő nagyernyei, valamint az udvarhelyszéki bözödújfalusi „szombatossági vakságban tévelygő egyéneket” komolyan intsék meg, hogy „büntetés alatt ezen tévelygésben tovább megmaradni ne merészljenek”. Ugyanakkor azt is meghagyták a főtanácsnak, hogy a „bözödújfalvi szombatosokat, kik hihetőleg vallásoktatás hiány miatt tévelyegnek ezen vakságban” a helybéli lelkész részesítse megfelelő vallásoktatásban, és tévelygésükből térítse meg őket. A főtanács 1844. június 19-én tartott ülésében a 184. pont alatt meghagyta, hogy a bözödújfalusiakat intsék meg, és részesítsék megfelelő vallásos oktatásban. Július 7-én Árkosi Mihály bözödi papot és Keresztúr körüli esperest levélben utasították, járjon végére a kérdésnek, majd tegyen jelentést a képviselő tanácsnak. Árkosinak

már volt hasonló tapasztalata, hiszen pontosan húsz évvel korábban a Királyi Főigazgató Tanács 1825. január 11-én az 13137. számú rendeletében ugyanarra utasította a konzisztóriumot, mint 1844-ben. A tanács Árkosi Mihályt bízta meg, hogy „értelmes oktatás és prédikálás által” a tévelygőket világosítsa fel és bírja rá „szentséges vallásunk ceremóniáinak megtartására”. Nem tudjuk, hogy Árkosi milyen eredményesen oktatott és prédikált, jelentése nem maradt fenn a kolozsvári levéltárban az 1825-ös iratok között. Az a tény, hogy 1844-ben újból felszólítják a bözödújfalusi szombatosok megtérítésére, elég beszédes adat. 1845. február 12-i keltezéssel mint bözödi pap és Keresztúr körüli esperes a következő jelentést küldte az Egyházi Képviselő Tanácsnak:

„[a viaszpecséttel lezárt külső íven] Az Erdélyi Nagyfejedelemségben létező unitária szent ecclesiák méltóságos Egyházi Képviselő Tanácsának alázatos tisztelettel

Egyházi tárgyba

Kötelességből Sz. Keresztúr-Torda Kolozsvárt

Méltóságos egyházi Képviselő Tanács!

A Felső Királyi Főigazgató Tanács rendelete következtében múlt 1844-ik év júliussa 7-ik napján keletkezett képviselői Tanács tiszteltens [igy!] határozatában a tételt kötelességemmé: mi szerint járnék végére, vagynak-e szombatosok Bözödújfaluba szent vallásunkon létezők? Ha vagynak, az oda szolgáló lelkész hivatalosan utasítanám azok tanításokra, mi szerént elhagyván tévelygéseket, a keresztény vallás józan elveivel, bétanulván azokat, váltanák fel hiedelmeket, s mindezekről tennék hiteles és hivatalos felterjesztést a Méltóságos Egyházi Képviselő Tanács eleibe. Melly illetően hozzám szóló rendeletnek e máig napig sem tehettem eleget annyiba, hogy lelkész rendellyek, mert amint tudva vagyon a Méltóságos Képviselő Tanács előtt, más ecclesiába rendeltetvén a Bözöd Újfaluba létező leány ecclesiának Körispatakba, az anya ecclesiába lakott papja az ürességbe jött papi állomás csak múlt 9-ber [november] végével tölthetett bé, olyan pappal ki szolgálattya kezdte olta ma is

* 1844-től 1850-ig Jakab Sándor volt a körispataki pap, ő szolgált be Bözödújfaluba is.

ágyban fekvő beteg – nekem kelle azért vállalatot tenni, a tiszteltem rendelést merőbe tellyesíteni személyesen, mint ki közelibe lakom Bözödújfalunak. Az új év kezdetével azért megjelentem az írt faluba számba véjendő a szombatosokat és úgy találtam, hogy szent vallásunkhoz tartó 6 gazdák vagynak, ezekkel együtt és ezek után 20 lélek, kik közül öt kiskorú lévén, még tanítást nem felfoghatók.** És így megkezdvén az új év kezdetével a tanítást, az egyik ú. m. fegyveres nemes (ármalista) és hütös táblabíró Áts Mózes*** házában a tanításra szükséges határnapokat és órákat tűztem ki minden hétre nékik, a kitűzött órákon elől kezdve az hittan szerént szentséges vallásunknak a Szentírás alapult elveit elé adtam megmagyaráztam, és a Szentírásból megbizonyítottam előttök és nékik; jelesen érintvén: hogy az ótestamentumi szombat már eltöröltetett a cérémoniákkal együtt, helyébe tétetvén a vasárnap; és a megígértetett Messiást nincs miért várni, mert a már eljött, mert valamelyek a Messiásról megígértettek és megjövendőtettek, mindazok a Názáretbe született Jézuson mind bételtenek; azt mind bizonygattam nékik az Ó- és Újtestamentumi szentírásbeli helyekkel összehasonlítván a megjövendőtetteket a bétellyesültekkel, s ismételvén mindezeket a kitűzött órákon. A tanítást a közelebbi múlt hónap végeztével bevégeztem azzal a következással, hogy a nevezett helyen és kitűzött órákon úgy a férfiak, mint a nők nagyobb gyermekekkel együtt mindenkor pontosan megjelentek, engem a tanításba csendbe tellyes figyelemmel kihallgattak; nem csak, hanem a tanítás végével mind egyen egyen meg is köszönték, hogy őket oktattam – úgy nyilatkozván, hogy amiként taní-

tottam azokat ők mindi úgy hiszik. A szombatot pedig azért tartják, hogy elődeik ezt azért fogadták volt megtartani, hogy a tatár futás alkalmával szombaton a tatár tábor átmenvén ottan bántatlanul hagyta őket és lakásaikat.**** De emellett megtartják a vasárnapokat is. Egyébaránt én is tudom mint szomszéd róllok azt Méltóságos Képviselő tanács, hogy ők az imaházat vagy templomot gyakorolják, az képét a belső embe- reknek és az egyházi szükségre valókat igazán megadgyák, gyermekeiket a tanoda házba jártatták s ott a keresztény vallás elemei szerént tanítatták. Melly illetén alázatosan tett felterjesztésem és felírásom mellett maradok méltó tisztelettel a Méltóságos egyházi Képviselő Tanácsnak alázatos szolgálja

Árkosi Mihály bözödi pap és és keresztúri egyházi körü esperes.

Bözödről február 2-dikán 1845.”

Ezután a kivizsgálás után a század közepéig alig hallunk a szombatosokról. Történetüket 1855-ben a hányatott sorsú Ürmösy Sándor írta meg. A néprajzi gyűjtéseiről, de összeférhetetlen természetéről is ismert pap 1853-tól 1856-ig szolgált Bözödújfaluban. Az 1867 után zsidó hitre tért szombatosokról Bözödi György 1935-ben tette közzé híressé vált szociográfiai írását *Székely emberek, zsidó istenek. Jegyzetek a székely szombatosokról* a címen. Rövid közleményünk tisztelgés emléküek előtt.

**** Ezzel az ürüggyel vagy kifogással először találkozunk a szombatosok történetében. Általában az atyáik ígéretére és a szombaton történt „csodatételekre” szoktak hivatkozni. Az őket szombaton dolgoztató urakat valamilyen csapással verte meg az Isten. Lásd: Ürmösy Sándor: *Székely magyar szombatosok Erdélyben. Jegyzékül a’ honi történethez* (1855) In: *Zsidó székelyek. A bözödújfalusi szombatos közösség emlékezete*, sajtó alá rendezte, a bevezetőt és a jegyzeteket Újlaki-Nagy Réka, Balassi Kiadó, Budapest, 2019, 35–80.

** Az 1840-ben tartott püspöki vizitáció szerint a bözödújfalusi eklézsia létszáma mindkét nembéli tagjait összeszámálva 78 lélek volt.

*** Egyike volt a bözödújfalusi presbitereknek.

A belső borító fényképeinek leírása

1. Az oklándi templom nyugati karzata. Az 1713-ban készített, majd átfestett karzatos Mihály Ferenc és csapata restaurálta. (Fotó: Furu Árpád)

2. Az oklándi templom északi falán feltárt, Szent László legendáját ábrázoló freskó részlete. A falfestményt a 14. század vége és 15. század első fele között készítették. Jelenkori feltárása Lángi József kutatásaihoz köthető, restaurálását Kiss Lóránt és csapata végezte. (Fotó: Furu Árpád)

3. A nagyajtai templom északi falán feltárt, Szent László legendáját ábrázoló freskó részlete. A falfestményt a 14. század vége és 15. század első fele között készítették. Jelenkori feltárását és restaurálását Szakács Tamás és csapata végezte. (Fotó: Ferenczi Sámuel)

4. Történeti helyreállításoknak emléket állító falfeliratok az énlaki templom szentélyének keleti falán. A virágos díszítést is tartalmazó három különálló felirat és festés egymást fedte. A legolvashatóbb részlet 1770-ből származik, ez korban a második réteg. Feltárása Kiss Lóránt kutatásaihoz köthető, restaurálását Szöcs János és csapata végezte. (Fotó: Mátéfi Tímea)

5–6. Az énlaki templom diadalívén és külső falán látható frízek részletei a 17–18. századból. Feltárta Kiss Lóránt, restaurálta Szöcs János és csapata. (Fotó: Mátéfi Tímea)

7–8. A szentgericei templom külső falán, az ereszpárkány alatt látható frízek részletei a 17–18. századból. Feltárta Kiss Lóránt, restaurálta Szöcs János és csapata. (Fotó: Furu Árpád)

Id. Szombatfalvi József méltatása

SZABÓ LÁSZLÓ

Március 31-én vehette át id. Szombatfalvi József lelkész-esperes, a Gondviselés Segélyszervezet tiszteletbeli elnöke a Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetését Csíkszeredában, a Mikó-vár Bástya termében megtartott ünnepségen. Az elismerést Tóth László, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának vezetője adta át Szombatfalvi Józsefnek a több évtizeden át végzett közösségi szolgálata, valamint az állam által elkobzott egyházi ingatlanok visszaszerzésében és az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége rendszerváltás utáni újraalapításában, továbbá a Gondviselés Segélyszervezet megalapításában és irányításában, illetve Bözödújfalú szellemi örökségének ápolásában vállalt meghatározó szerepe elismeréseként.

• Szombatfalvi József 1952. november 8-án született Erdőszentgyörgyön négygyermekes családban. Gyermekkorát szülőfalujában, Bözödújfaluban töltötte, ahol szülei földműveléssel foglalkoztak. A kulákcsaládnak minősülés sok nélkülözést és megaláztatást eredményezett a nacionalkommunista diktatúra részéről, másfelől azonban alapvetően meghatározta életszemléletét és az államhatalmi rendszerhez való viszonyulását. Szülőfalujának vízzel történt elpusztítása mély nyomot hagyott minden falutársa lelkében. Az erdőszentgyörgyi gimnáziumi éveket követően 1971–75 között a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben szerezte meg a lelkészi hivatás gyakorlásához szükséges elméleti alapvetést és oklevelet.

1975-ben nevezték ki a Csehétfalvi Unitárius Egyházközség lelkészi állásába, ahol 1997-ig szolgált. A gyülekezet lelki és közösségi építése közben lelkészi lakást és templomot javíttatott több alkalommal, valamint újtjavításokat is szervezett. Kilenc éven át a szomszédos tarcsafalvi egyházközségben ellátta a beszolgáló lelkészi feladatokat, és irányításával új lelkészi lakást építettek. 1988-tól kezdődően tíz éven át gondozta a balánbányai unitárius szórványgyülekezetet, havi rendszerességgel istentiszteletet tartva a 120 km távolságra levő településen.

1998-tól a 2015-ben történt nyugdíjba vonulásáig a nagy létszámú Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség lelkésze volt. Itteni megvalósításai címszerűen: a gyülekezeti élet újjászervezése; a templom és a paplak teljes körű felújítása; az állam által elrabolt egyházi földek visszaszerzése; segédlelkészi lakások kialakítása; a pusztulásra ítélt régi gimnáziumi konviktus újjáépítése s ezáltal a Barátság Háza nevű gyülekezeti és szociális központ, valamint vendégház létrehozása; az egykori kántortanítói lakás felújításával a Hűség Házának létrehozása vendégházként és gyülekezeti központként; kihelyezett nyári táborok szervezése vasárnapi iskolás gyermekeknek és sok más gyülekezeti közösségépítő program megvalósítása.

A Székelykeresztúri Unitárius Egyházkör élén 1996 és 2008 között három megbízási időszakban töltötte be az esperesi tisztséget. Az egyházköri gyülekezetek érdemleges segítésének része volt az anyagi

megerősítésükhöz való hozzájárulása, elsősorban az állam által elkobzott egyházközségi erdők visszaszerzése által.

1994–1996 között az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének (ULOSZ) újraalapító elnöke volt.

1993–2008 között a Tiszadobi Ökumenikus Tábor szervezője és aktív résztvevője. Életének meghatározó jellemzője a más vallású és nemzetű embertársai iránti tisztelete, valamint a gyakorlatias felekezeti együttműködés.

A 2005. évi Nyikó menti árvizet követően kiemelkedő szerepet töltött be a segélyezési és helyreállítási munkálatok koordinálásában öt településen. A Nyikó menti árvízi segélyező bizottságbeli munkatársaival közösen kezdeményezte a Magyar Unitárius Egyház szeretetszolgálatát keretbe foglaló és irányító Gondviselés Segélyszervezet megalapítását, amelynek 2007–2018 között elnöke volt, azóta pedig a tiszteletbeli elnöki tisztséget tölti be.

Nagy érdeme van a romániai kommunista diktatúra utolsó éveiben vízzel elárasztott szülőfaluja, Bözödújfalú emlékének ápolásában az évenkénti falutalálkozók és táborok szervezésével, a kopjafapark és emlékhely létrehozásával, valamint a felekezeti emléktemplom felépítésében betöltött szerepe által.

Házastársa Szombatfalvi Anna tiszteletes asszony, aki több mint négy évtizede áll mellette családként, valamint elkötelezett segítőtársaként az egyházi és nemzetszolgálatban. A jó Isten két gyermekkel és öt unokával áldotta meg családjukat.

Asztalos Klára laudálása

BÁLINT BENCZÉDI FERENC

Március 25-én a Vallásszabadság Házában Asztalos Klára UNOSZ-titkár a Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetésben részesült. Mile Lajos, Magyarország kolozsvári külképviseletének főkonzulja a több évtizede odaadóan végzett közösségszolgálati tevékenysége, az Unitárius Nők Országos Szövetségének rendszerváltozás utáni újraalapításában és irányításában betöltött kiemelkedő szerepe méltatásaként adta át az elismerést Asztalos Klára nyugalmazott építészmérnöknek, az Unitárius Nők Országos Szövetsége titkárának, volt elnökének. A méltatást Rácz Norbert Zsolt főjegyző olvasta fel.

• Hölgyeim és uraim, kedves egybegyűltek! Kedves Asztalos Zoltánné Mikó Klára! Szeretettel köszöntöm a kedves egybegyűlteket, külön nagy tisztelettel és szeretettel a kedves ünnepeltet, Asztalos Klárát!

Megvallom, hogy amikor március 9-én Klára megkeresett telefonon, és felkért, hogy a Magyar Ezüst Érdemkereszt állami kitüntetés átvételekor a laudációt én tartsam, nagyon meglepődtem. Az elmúlt hetek háborús eseményei okozta feszültség és szomorúság, kórházi beutalásom keltette kétségek közepette végre jó hír!

Lelket és hitet erősítő, örömteli hír: ezüst érdemkereszt Asztalos Klárának, unitárius nőszövetségünk volt elnökének, jelenleg is aktív tagjának! Az igazi hősök itt teremnek a kemény hétköznapiak között, akik minden erejükkel, tudásukkal a családjáért, egyházi közösségért, nemzetért dolgoznak, építenek-szépítenek. „...dolgozni csak pontosan, szépen, / ahogy a csillag megy az égen”. Íme, ezek az igazi hősök, akik sokunk szeretetét, megbecsülését kiérdemelik. Azóta is ízlelgetem a szókapcsolatot: ezüst érdemkereszt. Nagyszerű, szívemből gratulálok – mondtam akkor ott, a telefonban, és mondom most itt, ebben a számmunkra kedves hajlékban is.

A Kolozsváron eltöltött három évtizednyi szolgálati időm alatt sok jó, kedves munkatárssal, barátal, gyülekezeti taggal, ismerőssel találkoztam, de mindenki felett kimagasló életvitelében, gondolkodásában, munkabírásiában, vállalkozásában, a közösségi ügyek szolgálatában, fegyelmességében, szelídségében és alázatosságában, vallásos közössége és

nemzete szeretetének dolgában Asztalos Klára, az Unitárius Nők Országos Szövetségének egykori elnöknéasszonya. Igen, ő igazán megérdemli ezt a kitüntetést, ezt az ezüst érdemkeresztet.

Egész élete erről a nagyszerű, szolgáló szeretetről szól. Szolgált a kis és nagy családját, egyházi és nemzeti közösségét. Ha végiggondoljuk azokat az éveket és eseményeket, amelyeket átélt és megélt születése pillanatától kezdve, megállapíthatjuk, nem voltak feszültségtől, megpróbáltatástól, gondtól mentesek. Alig pár hónapos, amikor édesapját elviszik szovjet fogságba, mosolygós kislánként kell megismerje. Szorgalmas diáklánként végzi tanulmányait, miközben édesapját és édesanyját az akkori politikai berendezkedés a társadalom periferiájára szorítja. Isteni gondviselés, hogy mindkét részről szerető nagyszülők erős bátyaként, példaként álltak az ifjú előtt, kiktől korán magába szívta, megtanulta azt az éltetőerőt, amely végig segítette és segíti mai napig is.

Bármennyire is tele van a külvilág harsogó jelmondatokkal, a családi tűzhely közelében, a csendes Petőfi utcában vagy Torockón, a Zsakó-házban, korán tudatosul benne, hogy kik a felmenői, mit kapott örökségül tőlük. Így vall erről: „Mivel a szüleinknek kenyérkereső munkát kellett vállalniuk, a gyermekek nevelése az apai nagyszülőkre maradt, akikkel együtt laktunk a Petőfi utcai családi házban. Nagyanyám, Mikó Lőrincné Zsakó Aranka foglalkozott az unokák unitárius vallásos nevelésével. Szigorú volt, de nagy szeretettel nevelt minket. Sokszor elmondta, jól jegyezzük meg: első a kötelesség. Ez a jelszó útmutató volt egész életemben.

Nagyanyám megtanított imádkozni, vallásórára küldött. A nyári vakációkat Torockón töltöttük a nagyszülőkkel. Nagyanyánk sokat mesélt az első világháború előtti boldog békeidőkről, a régi nőszövetségről, amelynek a két világháború közötti időszakban egyik kimagasló egyénisége volt anyai nagyanyámmal, Kauntzné Engel Ellával együtt. Mikó Lőrincné az Unitárius Nőszövetség elnöke volt az 1941–1948 közötti időszakban”. Olyan felmenők sorakoztak fel Asztalos Klára családjában, akik az évszázadok alatt itt, Erdélyben mind az egyház és a nemzet szolgálatában álltak, és a közösség szempontjából

hasznos, tiszteletére méltó cselekedettel, magatartással mutattak utat.

Iskolai és egyetemi tanulmányait Kolozsváron végzi. Itt alapít családot, Asztalos Zoltán építészmérnökkel köt házasságot. Isten megáldja két szerető lánygyermekkel. Bármennyire olyan világban élt, amelyben összevegyült a konkoly a búzával, a hamis beszéd az igazzal, a becsületes a becstelenséggel, Asztalos Klára soha nem tévesztette el az irányt. A benne elevenként élő lélek tévedhetetlenül mutatta az utat, amelyen járt, és erőt adott. Honnan lehet tudni, hogy a hit, amelyet őseitől örökölt, eleven élő, valódi, hamisítatlan és tiszta hit? Abból a szolgálatból lehet felismerni, ahogyan tudásával, szeretetével és képességével nem az egóját helyezte előtérbe, hanem szolgálta a mellette élő másik embert, szolgálta azt a közösséget, ahová tartozott.

Így vall: „Az 1989-es változások után mindjárt bekapcsolódtam a kolozsvári nőszövetség megszervezésébe Zsakó Erzsébet irányításával. 1992-ben Kolozsváron megalakult az országos szervezet, az UNOSZ (Unitárius Nők Országos Szövetsége). 1995-től a mai napig tagja vagyok az országos választmányoknak.”

Van-e ennél szebb, lelket gyönyörködtető és erősítő munka, feladat, kötelesség? Újraépíteni a megmaradt emlékekből a mai kor elvárásainak eleget téve egy nagy múlttal rendelkező nőszövetséget! A társadalom szélére kutasított, félreállított egyházi életet megújítani, a „férfiuralom” alatt elnehezült egyházi életet fellendíteni az asszonyi lélek megelevenítő erejével, hitével!

„Mert leapad majd a víz. / És fölszárad majd a sár. // És akkor majd a megőrzött, / a meglévő szóból újra / teremthetjük magát / az első búzaszemet” – vallották Kányádi Sándorral, és Farkas Árpád szavaival: „Ébreszteni a nagyra nőtt, / de alvó jegenyét is, / nem hagyni, hogy a fenyvesek / zöld tűkkel beférceljék / mindazt, mi mítosztalan már, / de lelkiismeret még!” És sikerült újraépíteni, felébreszteni az unitárius nőszövetséget. Az elmúlt évtizedek alatt egyházi, vallás-

erkölcsi közösségünk egyik legsikeresebb tevékenysége a nőszövetségek tevékenysége, amely az egész Magyar Unitárius Egyházat átfogja.

Asztalos Klára 2001–2013 között az UNOSZ elnöke volt, jelenleg titkári és pénztárosi tisztségeket tölt be. Elnöksége idejéből két fontos eseményt említek meg: 2010. októberében Kolozsváron megünnepelték az unitárius nőszövetség megalakulásának a 100. évfordulóját. A másik esemény: 2012. október 4–7. között Marosvásárhelyen megtartották az unitárius és unitárius univerzalista nők második világtalálkozóját magyar és angol nyelven, amelyen szép számban jelentek meg asszonyok a világ különböző országaiból. Mind a két esemény megszervezésében felelős szerepet vállalt. Parányi dolog, de annál nagyobb szeretetet hordoz magában az a tény, ahogy 2000-től minden évben négy alkalommal megszerkesztik és 1050 példányban megjelentetik a *Nők Világa* sajtóorgánumat, az UNOSZ kis füzetét. Nagy üzenetet és figyelemztetést hordoz az UNOSZ vándorabrosza, egy nagy méretű kézimunka, amely 104 egyforma nagyságú háromszögű kézimunkából áll. A színes kézimunkák az egyes helyi nőszövetségeket képviselik, és együtt összedolgozva szimbolizálják a másságot az egységben. Az abrosz nyitott újabb háromszögek befogadására.

Hölgyeim és Uraim! Kedves egybegyűltek!

Amikor gratulálok Asztalos Klára nőtestvérünknek a Magyar Ezüst Érdemkereszt magas állami kitüntetéshez, életének, munkásságának, érdemeinek ilyen szinten való elismeréséhez, megköszönöm a gondviselő Isten szeretetét, hogy ilyen étellel áldotta meg, nemcsak a mi kis unitárius közösségünket, hanem magyar nemzetünket is. Álljon előttünk példaként az a hit és életfelfogás, amely számára erőt adott a közösséget szolgáló szeretetre, mint igazi Jézus-tanítvány! „Asszony, nagy a te hited” – mondta Jézus az őt megkereső kánaánita asszonynak. Asztalos Klára, a te hited megtartott téged, és gazdagított bennünket! Kolozsvár, 2022. március 25.

Anyák napja

Lennie kéne egy napnak, amikor megcsörren minden telefon, amely mellett gyermeke hangja után epekedő édesanya ül. Egy napnak, amikor valahonnan előkerülnek, és szép sorba, teljes mondatokba rendeződnek a szavak, amelyek képesek elmondani azt, hogy mennyire szeretjük őket. Egy nap, amikor egy gyerek sem turkál az ebédben, elalszik időben, nem felesel, nem lázong, nem kéri ki a jussát, és minden anya szundikálhat napközben egy szűk órát. Egy nap, amikor végre nem mi, hanem ők eszik meg a legfinomabb falatokat. Amikor végre nem ők, hanem mi imádkozunk értük.

Egy napnak, amikor megbocsáttatják minden bűn, amit anyák gyermekeik, gyermekek anyjuk ellen követtek el. Lennie kell egy napnak, amikor kiürülnek a kórházi szobák, a gyermekek meggyógyulva, pirosposztagás arccal térnek haza, és egy anyának sem kell többet rettegnie. Egy napnak, amikor senkinek sem kell árvának lennie, és legalább egy röpke pillanat erejéig oda lehet még bújni abba a semmi mással nem pótolható, puha, biztonságos ölelésbe. Egy napnak, amikor a fegyverek egyik oldalán sem áll meg valaki gyermeke. Lennie kéne egy ilyen napnak. Anyák napjának.

K. J.

EMKE-díj P. Buzogány Árpád részére

LŐRINCZ ILDIKÓ

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület április 9-én tartotta ünnepi közgyűlését és az EMKE-díjak átadását a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. A Balázs Ferenc-díjat P. Buzogány Árpád művelődésszervező vehette át, aki a közösségért és a közművelődésért kifejtett példaértékű értékteremtő, értékmegőrző tevékenysége elismeréseként részesült a kitüntetésben. Az itt megjelenő méltatás az eseményen elhangzottak bővített változata.

• Amikor P. Buzogány Árpád méltatásán kellett elgondolkodnom, először is annak a személyiségnek az életpályája jutott eszembe, akiről ezt az EMKE-díjat elnevezték. Balázs Ferenc népművelő, erdélyi magyar író, költő és unitárius lelkész volt, aki a közösség-szervező és társadalomformáló munkásságát, népnevelő erkölcsstanát a következőképpen foglalta össze: „Lenni kevesek megértettje, többek kovásza, sokak testében tövis.”

Az Udvarhelyszéken tevékenykedő P. Buzogány Árpád munkássága sok tekintetben hasonlít Balázs Ferenc be nem fejezett, de igen értékes életművére. Akárcsak neves elődje esetében, az általa írt mesék és versek, valamint publicisztikai írásai faluszervező tevékenységével kapcsolatosak. Népi mesterségeket, népi játékokat ismertető gyűjtéseivel P. Buzogány Árpád is a társadalom anyagi és erkölcsi megújítását célozza.

Erdélyben, Székelyföldön ritka az az okleveles közművelődési szakember, aki minden feltűnéstől mentesen, hivatásszerűen sokoldalú értékteremtő és értékmegőrző tevékenységet folytat, sok esetben senki által nem támogatva, a maga szerénységében.

P. Buzogány Árpád 1965-ben született Gyagyban. Az általános iskolát szülőfalujában, a 9–10. osztályt Székelykeresztúron járta, majd a csíkszeredai Matematika–Fizika Líceumban (ma Márton Áron Gimnázium) érettségizett a filológia osztályban. A Kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem magyar nyelv és irodalom szakán szerzett tanári diplomát, majd Budapesten, az ELTE művelődésszervező szakán is szakké-

pesítést szerzett. Jelenleg Székelyudvarhelyen él és dolgozik.

Művelődésszervező munkássága főként Udvarhelyszékhez kötődik, de annak példaértéke messze túlszárnyalja ezt a vidéket. 1992-ben kezdeményezte és szervezte az első olyan vers- és prózamondó versenyt Udvarhelyszéken, Gyagyban, amely kimondottan a falusi környezetben élő tehetséges fiatalokat ösztönözte a bemutatkozásra. Az évek során részt vett több helyi, évente megszervezett rendezvénysorozat beindításában Udvarhelyszéken (ifjúsági vetélkedők, szavaló- és énekversenyek, színjátszó találkozók).

2002-ben ötletgazdája és szervezője volt az udvarhelyszéki dokumentációs fotótáboroknak, amelyek eredményeként sok ezer értékőrző kép készült, négy fotóalbum, illetve megvalósult számos kiállítás Erdély-szerte és a határokon túl. A fotókiállítások szervezésében is részt vett, és a legtöbb kiállítást ő maga nyitotta meg.

2004-ben létrehozta az Udvarhelyszék Kultúrájáért díjat, amelyet minden év januárjában a magyar kultúra napi gálaműsorán oszt az általa vezetett Udvarhelyszék Kulturális Egyesület, így emelve ki azokat a jelentős egyéniségeket, akik önzetlen módon vettek részt a közművelődésben, kultúraszervezésben Udvarhelyszéken.

Néprajzi gyűjtéseket, a népi kultúrával kapcsolatos írásokat, riportokat és interjúkat, tanulmányokat, illetve verset, prózát, gyermekirodalmat közöl közel harminc éve. Néprajzi tanulmányai gyűjteményes kötetekben, a Csíki Székely Múzeum és a keresztúri Molnár István Múzeum kiadványaiban is megjelentek. Nagyobb néprajzi gyűjtései a lakodalmi szokások változásával, a gyermekfolklórral, közmondásokkal, szólásokkal és tájszavakkal kapcsolatosak. A magyarországi Tradíció Néprajzi Gyűjtőpályázatra beküldött dolgozatait több évben „nagyon jó” minősítéssel illették. Mellette irodalomtanárként, lapszerkesztőként, könyvtárosként és a Hargita Megyei Kulturális Központ munkatársaként dolgozott. Jelenleg a Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpontnál immár több mint 15 éve közművelődési szakemberként értéket alkot és ad át, ugyanakkor évi rendszerességgel felnőttképző programokat szervez vidéki kultúrház-felelősöknek, tájházakat működtetőknek. A Székely-

udvarhelyi székhelyű központ közművelődési szakembereként évről évre számos térségi kulturális program megvalósulásához adja szakmai és gyakorlati tudását. Házigazdája a különböző kiállításoknak, könyvbemutatóknak. Több olyan programot kezdeményezett és szervez mind a mai napig, amelyek hiánypótlóak: néprajzi dokumentumfilmek készítése, kultúraszervező szakemberek és tájháztulajdonosok rendszeres szakmai találkozója.

Huszonhat eddig megjelent önálló kötete, illetve a közös kiadások, továbbá számos, a helyi és megyei napilapokban, folyóiratokban, valamint az országos magyar nyelvű újságokban közölt írás fűződik nevéhez. Az új évezredtől kezdődően közel négyszáz helyi kiadványt szerkesztett, lektorált, amelyek többsége néprajzzal, helyismerettel kapcsolatos.

Éveken keresztül az *Udvarhelyi Híradó* regionális lapban adott hírt a helyi kiadványok megjelenéséről, ez az anyag három kötetben jelent meg. Szerkesztője volt az *Örökségünk* folyóiratnak, a *Vers* című kiadványnak és az *Udvarhelyi Híradónak*, illetve a csíkszeredai *Kulturális Figyelőnek*. Állandó közlései az *Örökségünk* (2008–2014 között megjelenő) folyóiratban, a *Művelődés* (Kolozsvár) folyóiratban, az *Élő Székelyföld Munkacsoport* portálján, a *Hargita Népe* napilapban, az egykori *Romániai Magyar Szóban*, amelyek ugyancsak sokrétű értékteremtő, értékmegőrző tevékenységének bizonyítékai. A népi hagyományok ismertetése, népi mesterek és mesterségek bemutatása a sajtóban folyamatosan a kultúra iránt érdeklődő felnőttek minőségi tájékoztatását szolgálta. Riportokban és interjúkban ismertette a vidékbeli személyiségeket, illetve a kis települések helyzetét és hagyományait, amiért második Orbán Baláznak titulálták.

Önálló kötetei, amelyek szépirodalmat, néprajzi, népeleti gyűjtéseket, faluriportokat tartalmaznak: *Hattyúhívó*. Gyermekversek (Székelyudvarhely, 2000); *A falut dicsőítem*. Népismereti írások (Székelyudvarhely, 2003); *Búcsú a szalmakalaptól*. Gyermekversek (Csíkszereda, 2003); *Úgy szeretlek, mint a mézes kalá-*

csot. 77 székely népdal (Székelyudvarhely, 2004); *Az igazság árnyékai*. Novellák, elbeszélések (Székelyudvarhely, 2004); *„Kihúzza a töviset az ember kezéből”*. Riportok, interjúk népi mesterekről és mesterségekről (Székelyudvarhely, 2005); *Furulyás Jankó* (Székelyudvarhely, 2005); *A csengő, aki harang akart lenni*. Mesék, történetek (Székelyudvarhely, 2005); *A bogáncs kivirágzik*. Fordítások kortárs román költők verseiből (Székelyudvarhely, 2007); *Gyertek elé kalákába!*. Faluriportok a Nyikó-mentéről (Székelyudvarhely, 2007); *A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében*. Tanulmány (Székelyudvarhely, 2008); *Öregapó muzsikája*. Mesék (Székelyudvarhely, 2008); *A csengős bárány és a napocska*. Gyermekversek (Székelyudvarhely, 2009); *A gagyfi fajta tarka szarka*. Gyermekversek. (Székelyudvarhely, 2010); *Tálkondító kandúr*. Gyermekversek (Székelyudvarhely, 2010); *Vidám emberek a csend birodalmában*. Faluriportok Udvarhelyszékről (Székelyudvarhely, 2010); *A búzától a kalapig*. Szalmafonás és kalapműzeum Kőrisspatakon (Székelyudvarhely, 2011); *Ötven lóerős pálinka*. Adomák, anekdoták, tréfas történetek a Gagy mentéről és Sóvidékről (Székelyudvarhely, 2014); *Világpótlék*. Versek (Székelyudvarhely, 2016); *Könyvek és gyöngyök*. Könyvismertető, kritikák (1996–2000) (Székelyudvarhely, 2017); *Tények, eszmék, sorsok*. Kritikák, recenziók (2000–2003) (Székelyudvarhely, 2017); *Történetek, hitvallások, néphagyományok*. Könyvismertető, kritikák (2003–2009) (Székelyudvarhely, 2017); *Idegenek között*. Novellák, történetek (Székelyudvarhely, 2019); *Susztervasárnap*. Gyermekversek Demeter István rajzaival (Székelyudvarhely, 2020); *Nyitott szemmel*. Szólásmondások az állatok és az emberi test fogalmköréből (Székelyudvarhely, 2021).

Úgy gondolom, felkészültsége, szorgalma, tehetsége, önzetlensége és minden korosztálynak szóló írásai, illetve a folyamatosan végzett közművelődési tevékenysége Erdély-szerte figyelmet érdemel, és különösképpen méltóvá teszi a most megítélt elismerésre.

LÉTAY LAJOS

Édesanyám, mit segítek?

Édesanyám,
mit segítek?
Cukrot törjek?
Hozzak lisztet?

Néked száz és
egy a dolgod,
míg ebédünk
egybehordod;

Megpörköljem
tán a kávé?
Elszaladjak
hagymaszárért?

míg az asztal
megterítve,
csak te fáradsz,
te s megint te!

Ámde én nem
hagylak téged,
tétlen mint is
nézhetnélek!?

S épp ma van, lám,
neved napja,
hát így üld meg,
mosogatva?

Édesanyám,
mit segítek,
hogy ne fáradj,
légy mind frissebb?

Megtennék én
mindent érted,
minden gondtól
megkimélek,

hogy vidáman
élj sokáig,
s ifjan lásd meg
unokáid.

Csillag fénye mellett

KECSKÉS CSABA

• Az elmúlt hetekben gyakran eszembe jutott Dsida Jenő *A tó tavaszi éneke* című versének záró versszak: „Ó, emberek, / nem alhatok! / Fájdalmam a / fájdalomatok, / itt tükrözik / keresztetek, / és borzadok / és reszketek.”

Három hónappal ezelőtt ért véget városunkban az egyetemes ökumenikus imahét. Amikor az idei imahéten a születéstörténet öröszép evangéliumi üzenetei alapján a napkeleti bölcsek nyomdokaiba szegődtünk, az ígélet csillagát követve, akkor még nem sejtettük, hogy a szeretet csillagának fényét egy hónap múlva eltakarják szemeink elől a szomszédos országban zajló háború borús fellegei.

Az elmúlt hetekben, hónapokban döbbenet látuk és látjuk mindannyian a háború kegyetlenségét, embertelen voltát. Átérezzük mindazt a fájdalmat, amit Dsida Jenő erdélyi költőnk idézett versében megfogalmazott. Ebben az időszakban a betlehemi csillag, a szeretet csillagának fényét azok éltetik, akik cselekedeteik által tesznek szép bizonyosságot emberiségről, együttérzésről, szeretetről. Akik imádkoznak a bajba jutottakért, akik menekülteket segítenek, fogadnak be hajlékaikba, intézményeikbe. Akik adományokat adnak, gyűjtenek és juttatnak el a rászorulóknak. Akik megnyitják szívüket-lelküket embertársaik előtt.

A háború a pusztítást, a rombolást, emberi életek és épületek, intézmények, városok és falvak romba döntését jelenti. Ellentéte az építésnek, a szépítésnek, az életnek.

Kövesdombi unitárius templomunkban tavaly, az esztendő végén, advent első vasárnapján – a vírusjárvány miatt csupán gyülekezeti körben – ünnepeltük templomunk szentelésének 15. és alapkövetételének 22. évfordulóját. Az ünnepi istentisztelet során kegyelettel emlékeztünk mindazon híveinkre, hittestvéreinkre, akik az elmúlt két évtizedben költöztek az örökévalóság honába, de lélekben és szeretetben itt élnek közöttünk. Akik építő emberekként élnek egyházközségünk és gyülekezeti közösségünk emlékezetében. Szabó László mérnökre, egyházközségünk templom-építő tiszteletbeli gondnokára, akitől a tavalyi év novemberében vettünk földi búcsút. Nagy Elek néhai ezermester testvérünkre, aki templomunk toronyóráját álmodta és építette meg, készítette el otthoni műhelyében másfél évtizeddel ezelőtt. Czerán András néhai lelkes és segítőkész keblitanácsosunkra, aki néhány hónappal templomunk felszentelése után adta vissza lelkét teremtő Istenének. Kegyelettel emlékeztünk mindazon áldott emléké testvéreinkre, keblitanácsosainkra és híveinkre, akik kivették ré-

szület a templom építéséből, szépítéséből, akiknek emlékét szívünkben, lelkünkben hordozzuk.

Az ő örökségüket visszük tovább és éltetjük mi a jelenben, akik a magunk rendjén igyekszünk javítani, ápolni, vigyázni ezt a hagyatékot. Ebben az építő, javító, örökséget megőrző feladatunkban segített és segít Magyarország Kormánya, Marosvásárhely Polgármesteri Hivatala és Városi Tanácsa, Maros Megye Tanácsa. Támogatásukkal és adakozó, segítőkész híveink támogatásával végezzük jelenleg is templomunk külső-belső javítását, felújítását. A Bethlen Gábor Alapítványhoz benyújtott nyertes pályázatainkból pedig istentiszteleteink, templomi ünnepeink számítógépes közvetítését valósítottuk meg, ünnepi megemlékezést, könyvbemutatót szerveztünk, közközltségi számlákat fizettünk és fizetünk ki, vallásórás gyermekek, ifjak és felnőttek számára rendezvényeket, kirándulásokat, konferenciákat, közösségépítő és megtartó együttléteket szerveztünk és szervezünk.

Imádkozunk azért, hogy véget érjen a szomszédunkban pusztító, emberáldozatokat követelő, romboló háború. Imádkozunk azért, hogy rombolás és pusztítás helyett Isten teremtménye, az ember, a szeretet csillagának fénye mellett építhessen, szépíthessen, alkothasson mindenütt ezen a földgolyón.

Gondnoknak lenni

GAZDAG GÉZA

• Minden gondnok helyzete más és más, az egyházközségeik is nagyban különböznek, és emiatt az elvégzendő feladatok is különfélék lehetnek. Ezért nem próbálok a gondnoki munka vonatkozásában egy általános érvényű módszertani vagy oktató jellegű tudáshalmazt megfogalmazni, inkább személyes gondolatok, meglátások és élmények összefoglalására vállalkozom.

A vállalás

Mindenkinek saját története van arról, hogy miért vállalt vezető szerepet az egyházközségében. Az enyém röviden az, hogy 2012-ben választottak meg először, és azért vállaltam, mert korábban körülbelül tíz éven keresztül voltam jegyző, így már eleve részese voltam minden fontosabb történésnek, volt rálátásom az egyházközségre, és úgy éreztem, hogy gondnokként többet tudnék tenni. Nem volt mellékes tényező a Kovács István lelkésszel való régi barátság sem.

A szerepvállalás konkrét momentumán kívül megvizsgálhatjuk azt, ami mindenki bensőjében, lelkében felébreszti, megerősíti azt az érzést, hogy ezt a feladatot fel kell vállalni, és éppen neki kell felvállalnia. Ennél a pontnál – úgy gondolom – már kereshetünk általánosabban érvényes motívumokat. Úgy hiszem, hogy ezeket a lelkünk mélyében rejtőző mozgatórugókat a vállalás pillanatától sokkal korábbi időpontban, talán egészen a gyermekkorig visszamenően kell keresni. A hajlandóság, az elköteleződés a gondnoki vagy keblitanácsosi szerep elvállalása iránt összefüggésbe hozható azzal, amit korábban a családban vagy a kisebb közösségben megtapasztaltunk, megtanultunk, és meggyőződésünké vált, hogy fontos érték a közösség, ezért érdemes dolgozni. Nekem volt alkalmam a családban, szüleim és nagyszüleim példáján keresztül megérezni a közösségért való munka elhívását. Édesapám tételesen is megfogalmazta: „Ameddig nem tettél valamit a közösségért, addig senki sem vagy.”

Rajtunk is állhat az, hogy lesznek-e a jövőben szerepvállalók, lesznek-e, akik vállalják a gondnoki vagy keblitanácsosi szerepet. Hogyan? Természetesen a mostani, fiatalabb nemzedékre gondolok. Vannak szerencsésebb egyházközségek, ahol számos fiatal van, egyesület működik, ezek esetében azt hiszem, a fiatal egyesületekkel, a fiatal vezetőkkel való partneri viszony, a bátorítás hozzájárulhat a megerősítéshez, hogy később vezetőkkel váljanak.

Gondnoki tevékenység

A szabályzataink szerint a gondnok az egyházközség világi vezetője. Ezek szerint az egyházközségi élet minden területén szerepe van. Hagyományosan az anyagi javak, épületek, erdők, földek, pénzügyek területén tevékenykedik, közmunkát szervez, javíttat, építtat stb. Természetesen általában a lelkésszel együttműködve, a feladatok bizonyos arányú megosztásával. Nagyobb gyülekezetben a közösség átfogása, összefogása is feladata kell legyen. Ennyiből is látható, hogy a munka nagyon sokrétű. Érthet-e egy gondnok mindenhez? Lehet-e mindenben jó? Természetesen nem. Ez csak akkor baj, ha az ellenkezőjét képzelem. Nem kellene abba a hibába esnie, hogy minden feladatot csakis ő tud vagy ő kell elvégezzen. Én magam sem vagyok kivétel, megpróbálok saját magam megoldani sok mindent, kezdve az apró javításoktól (víz, villany, bútorok, meszelés) a banki ügyek bonyolításáig, a pénzek és könyvelés követésén át a közmunkák szervezéséig és azokon való részvételig, nagyobb léptékű munkálatok, beruházások esetén a vállalkozókkal való egyeztetés, a folyamat követéséig stb. Természetesen mivel mindez önkéntes munka, és sok esetben munkahelyi elfoglaltság mellett történik, minden feladatot nem lehet egy személyben ellátni. Ez azzal járhat, hogy elmaradnak dolgok, vagy késnek, ami pedig rossz érzést, frusztrációt okoz. A megoldás a csapatmunka. Azzal érhetünk el legnagyobb hatékonyságot és ezáltal megelégedettséget, ha sikerül megosztani a feladatokat. Viccesen tehát: A gondnok nem kell értsen semmihez, a gondnok inkább szervezzen és irányítson, próbáljon kialakítani csapatot a keblitanácsosok és más egyháztagok körében az aktuális feladatnak megfelelően, a keblitanácsosok meg úgy segíthetnek a legjobban, ha nemcsak elfogadják és elvégzik a rájuk rótt feladatot, hanem saját kezdeményezés mentén is tevékenykednek. Szerencsére az egyházközségemben az előbb felsoroltakra is van sok példa. A gondnok tehát választhat: arra pazarolja az energiáját, hogy megpróbál minden feladatot elvégezni, vagy arra, hogy megszervezi a csapatmunkát. Természetesen nagyon fontos a bizalom és az elfogadás. A munkatársak nem pontosan úgy fogják elvégezni a feladatot, ahogyan én végeztem volna, de attól még bizonyosan jól elvégzik. (Viccesen szoktam megjegyezni: minden jól van, ami el van végezve, és nem én kellett csináljam.) Az sincsen kőbe vésve, hogy a gondnok tud vagy kell tudjon mindent a legjobban. Bizzunk a munkatársakban, a keblitanácsosokban, merjük megosztani feladatokat, fogadjuk el,

sőt várjuk el a tanácsokat. És hogyan segíthetnek a keblitanácsosok? Úgy, ha nemcsak azt várják, hogy a gondnok kijelölje teendőiket, hanem előállnak, hogy szeretnénk ezt vagy azt csinálni, szeretnénk ezt így csinálni stb.

A két évvel korábban, Nagyajtán tartott értekezlet alkalmával a gondnoktársak és keblitanácsosok eléggé élesen elhatárolták az egyházi életben a lelkiek, valamint az anyagiak terén levő feladatokat: a lelkiekkel foglalkozzon a pap, az anyagiakat intézzük mi. Azóta is vitatkozom ezzel a megközelítéssel, meggyőződésem, hogy mindannyiunkat kell érdekeljen és tennünk is kell érte, hogy valláserkölcsei értékeinket gyülekezeteinkben és társadalmunkban is felmutassuk, érvényesítsük.

Meddig kell egy személy gondnok legyen? Semmi képpen sem életfogytiglan, mert úgy gondolom, hogy minden szervezet életében fontos és jótékony a vezetőcsere.

Együttműködés a lelkésszel

Ismét a szabályzat szerint: a lelkész a gyülekezet lelki vezetője, a gondnok a világi vezető. Tehát mindketten vezetők, nem alá-, hanem mellérendeltségi viszonyban. Ez a viszony meglátásom szerint nem valamiféle hatalom megosztását jelenti, hanem a felelősség és a munka közös vállalását. A szabályzat leírja, hogy ebben a megosztásban kinek mi a feladata. A gyakorlatban azonban nem különül el annyira ez a két szerepkör. Egyrészt, mert hivatalból a lelkész az egyházközösség ügyvivője, legtöbbször a képviselője, neki van munkaszerződése erre a feladatkörre stb. Másrészt mert a világi vezetők időhiányból, kényelemből, vagy

mert nem érzik eléggé felkészültnek magukat, vagy nem akarnak beleszólni, hajlamosak ráhagyni a feladatokat nagy részét. Így kialakulhat az a kép, sőt az az elvárás, hogy a lelkész az, aki mindenhez ért, mindent a legjobban tud vagy kell tudjon. Ezt gyakran a lelkész is elhiszi. Nem gúnyolódásból fogalmaztam így, beszélgettem erről több lelkésszel, és egyetértettek a felvetéssel. Ha képszerűen szeretném ezt bemutatni, akkor képzeljük el, hogy a lelkészt felemeljük egy jó magas talapzatra, ahol aztán magányos lesz. Szerencsére egyházi szinten is fordítanak erre a problémára figyelmet, de nem árt, ha tudatosítjuk ezt magunkban, mert bár úgy tűnhet, hogy nem tudunk ezen változtatni, segíthetünk azzal, hogy bizalmi alapon felvállaljuk a terhek megosztását, akár csak úgy is, hogy mindenről beszélünk, vagy ami még hatékonyabb lehet: úgy is, hogy mi kezdeményezünk. Lehet ez meglátás, határozati javaslat, jobbító ötlet az egyházközösségi élet bármely területére vonatkozóan, lehet egy tevékenység, amire a lelkész kimondottan csak lelkészi minőségében meghívott.

Természetesen a lelkész is partner kell ebben legyen. Hiszem, hogy az esetek nagy többségében ennek nincs akadálya.

Mit tehetünk, ha nem sikerül bizalmi viszonyt kialakítani, vagy úgy érezzük, hogy a dolgok az egyházi érdekek ellenében haladnak? Támaszkodjunk a keblitanácsra, a közgyűlésre. Figyeljünk arra, hogy ne személyes konfliktus alakuljon ki, hanem az egyház érdekeit nézzük. Úgy gondolom, hogy egy gondnok hiszi, de legalábbis hinnie kellene, hogy fontosak a közösségeink, hogy az unitárius egyháznak szerepe és küldetése van, és ebből próbáljuk kivenni a részünket. Azzal a hittel, hogy a munkánk hasznos és fontos. A céloom leginkább az ebben való megerősítés volt.

A ma társas élete

Ha a ma emberét megkérdezzük, miért nem él társasági életet, azonnal kész a felelet: nincs elég jövedelem hozzá. Ez nagy fokú tévedés. Örömet találhatunk egymás társaságában anélkül, hogy súlyosabb kiadásokkal terhelnék magunkat. Nem szabad szem előtt téveszteni a mértékletességet, amely napjaink súlyosbodó gazdasági válságának amúgy is egyik kényszerítő parancsa. Nem szükséges okvetlenül valakit megünnepelnünk, de az ún. revansra sincs szükség, amely csak a másik fél hiúságát szolgálja azáltal, hogy túl akar tenni múltkori meghívóján. Éppen ezért csak azokat invitáljuk meg, akiket szeretünk, és akiktől tudjuk, hogy szívesen jönnek hajlékunkba.

Minden ember örül annak, ha vele is foglalkoznak. Ez pedig csak a kis társaságokban valósítható meg, amelyekben nincsenek „nagyhangúak”, állandóan

dicsekvők, okoskodók. És még valami: ha társaságunkban idősebbek is vannak, hallgassuk meg véleményüket, ne szakítsuk félbe őket.

A ruhakérdés se okozzon fejtörést. Ha embertársainkat gyakran ugyanabban a ruhában látjuk, nem szégyen. Ha magunktól nem tennénk, anyagi helyzetünk rákényszerít a takarékosagra, mert nem teszi lehetővé a sok-sok ruha beszerzését, hacsak nem a ma annyira divatba jött turkálókat látogatjuk. Legyen tehát bátorságunk bevallani szegénységünket, amit nem a lustaságunk okoz, hanem az alacsony átlagkereset, de ennek dacára érezzük jól magunkat. Minél kevesebb alkoholt fogyasszunk, mert sokkal többet ér az a beszélgetés, ami egy csésze tea gőzéből alakul ki, mint amit az alkohol produkál. És sokkal egészségesebb és olcsóbb. Megvan a lehetőség, hogy társas életet éljünk, csak alkalmazkodnunk kell lehetőségeinkhez.

GÁLFALVI GÁBOR

Protestáns felekezetek országos olimpiája

FARKAS ORSOLYA

• Április 20–22. között zajlott a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnáziumban a protestáns felekezetek országos tantárgyversenyének IV. kiírása.

A rendezvényen közel száz V–XII. osztályos diák vett részt, akik a verseny megyei szakaszain a legjobb eredményeket érték el. Az olimpia központi bizottságának elnöke Lukács Olga egyetemi professzor, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző és Zeneművészeti Karának dékánja volt. A bizottság ügyvezető elnöke Csáki Péter, a Románia Kisebbségügyi Államtitkárságának tanácsadója volt.

Az ünnepélyes megnyitóra a székelykeresztúri unitárius templomban került sor, ahol a szószéki szolgálatot Tódor Csaba székelykeresztúri unitárius lelkész végezte. A házigazdák részéről Lakatos Sándor, a házigazda intézmény igazgatója köszöntötte az egybegyűlteket.

Az első nap zárásaként a Daltutajok zenekar örövendeztette meg a hallgatóságot alkalmi koncerttel.

Az írásbeli megmérettetés napját, úgy hiszem, egyformán kezdtük mindannyian, diákok, tanárok, javítók és szervezők: a gyomrunkban ezer pillangó verdesett. A várakozás feszültsége ült a diákok arcán, mikor helyeiket elfoglalták és az írószert előkészítették, hogy bizonyosságot tegyenek arról, amire a világ fele csak legyint, nem tartván azt elég fontosnak. Abban a pillanatban csaknem száz magyar ajkú fiatal tartotta mégis fontosnak. Különleges hangulat lengte be az öreg Berde Mózes Unitárius Gimnázium épületét, az izgatott suttogások, elnyelt sóhajok, a titkos mosolyok, a sűrűn beírt fehér lapok láttán reménykedni kezdett ismét.

Az írásbeli szellemi fáradalmaikat követően a diákok és a kísérő tanárok részt vehettek egy városi körúton, amit Szócs Annamária történelem szakos és Szakács Emília földrajz szakos tanár vezetett. Vendégeink többek között ellátogattak a Gyárfás-kúriához és megtekintették a Molnár István Múzeumot.

Este a Vadrózsák néptáncsoport és a Lelkes zenekar alkalmi, több mint egyórás műsorát szinte lélegzetvisszafojtva figyelte a közönség, s talán bennünk is megfogalmazódott a kérdés, ami bennem is nemegyszer: hogyan lehetséges, hogy ennyi gyermek egyszerre lépjen? A rejtélyt ezúttal sem fejtettük meg, de hálásak lehetünk Ne-

mes Annamária és Józsa Levente táncoktatóknak, akiknek köszönhetően a Berde Mózes Unitárius Gimnázium néptáncos fiataljai ismerik ezt a titkot.

A rendezvényzáró istentisztelet keretében megtisztelt jelenétével Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház püspöke, Kallós Zoltán, Románia kisebbségügyi államtitkára és Szegedi László Tamás, az Erdélyi Református Egyházkerület generális direktora. A záró istentiszteleten Rácz Norbert Zsolt, a Magyar Unitárius Egyház főjegyzője végezte a szószéki szolgálatot.

A székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnáziumot két diák képviselte. Fodor Beáta Klementina XI. A osztályos dicséretben részesült, Fekete Katalin X. A osztályos pedig negyedik helyezést ért el. Felkészítő tanáruk Lakatos Sándor volt.

A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumból három tanuló vett részt a rangos megmérettetésen. A VIII. osztályos Rácz Mózes II. helyezést ért el, felkészítő tanára Rácz Mária volt. A IX.-es Tasnádi Balázs szintén II. helyezést ért el, őt Solymosi Zsolt készítette fel. A XI.-es Lukács Anna Báborka III. díjas lett, felkészítő tanára Solymosi Zsolt volt. Köszönjük unitárius középiskoláink diákjainak és tanárainak a befektetett munkát és a dicséretes teljesítményt!

A rendezvény megvalósítását Románia Tanügyminisztériuma, a Magyar Unitárius Egyház, az Erdélyi Református Egyházkerület, a Nagyvárad Református Egyházkerület, Székelykeresztúr Város Polgármesteri Hivatala és a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium támogatta.

Közhelyes zárómondat lenne, ha kijelenteném, hogy mind nyertesek vagyunk? Mindazok, akik ott voltunk, részt vállaltunk abban, ami rajtunk túlmenően a jövőbe mutat. Mi ez, ha nem győzelem?

SZERETETSZOLGÁLAT

Az ukrajnai háborús menekültek segélyezéséről II.

• A háború kitörését követő napokban a Magyar Unitárius Egyház és a keretében működő Gondviselés Segélyszervezet megkezdte az ukrajnai háború menekülteinek és helyben maradó rászorultjainak segélyezését. Az *Unitárius Közlöny* áprilisi számában összefoglaltuk a háború első hónapjában megvalósult tevékenységeinket. Az alábbiakban folytatjuk a segélyezési tevékenységeinkről szóló beszámolót, összegezve az elmúlt hetek (március 23. – április 17.) ilyenfajta fejleményeit. Segélyszervezetünk Facebook-oldalán mindezekről több és részletesebb híradást közlünk. (Forráshely: <https://www.facebook.com/Unitarius.Gondviseles.Segelyszervezet>)

Adományszervezés

A Magyar Unitárius Egyház főhatósága és a Gondviselés Segélyszervezet február 26-án felhívással fordult az adakozó szándékú személyekhez, egyházközsegek-

hez és cégekhez a rászoruló ukrajnai embertársaink segélyezése céljából. Ezúton is megköszönjük a beérkezett pénzbeli felajánlásokat. A Kárpát-medence-szerte, valamint az Amerikai Egyesült Államokban élő unitárius és más felekezetű adományozók eddigi hozzájárulása (április 17-ig) elérte az 511 290 lejt (38 884 000 Ft, azaz 111 872 USD). A pénzádományokat továbbra is várjuk a Gondviselés Segélyszervezet bankszámláira (lásd a cikk végén), biztosítva a felajánlott segélyek rendeltetésszerű felhasználását.

Úgyszintén köszönetet nyilvánítunk a természetbeni adományokért és ingyenes szolgáltatásokért (szállítás, étkeztetés, szállás, tolmácsolás, alkalmi ügyintézők, szervezés stb.). A segítő szándékú felajánlások folyamatosan bővülnek, és pénzben kifejezhető értékük felbecsülhetetlen, részben a hiánypótló jellegük miatt is. A felajánlásokat, a felmerülő kérdéseket és a szervezési munkánkat illető szakmai javaslatokat az unit.gondviseles@gmail.com címen várjuk.

KÉT SEGÉLYSZÁLLÍTMÁNY ODESSZÁBA

Segélyszállítmányok

Első segélyszállítmányunk március 19-én ért célba Kárpátaljára (59 100 lej, azaz 4 461 000 Ft összértékben). A következő emberi számítás szerint április 20-án Beregszászon adjuk át a Kárpátaljai Református Egyházkerület elöljáróinak, akik továbbra is vállalják a segélyek rendeltetésszerű felhasználását. A 75 000 lej (5 704 000 Ft) összértékű újabb szállítmányunk tartós élelmiszerekből és a menekültszállításokon használatos céleszközökből áll (tábori ág, matrac, hálósák, pelenka, mosópor, mikrohullámú sütő, villanyrezsó, izzókörte, adó-vevő készülék).

Indulás Kárpátaljára

Segélyszállítmányaink másik iránya Dél-Ukrajna, ahonnan több menekültcsalád is a kolozsvári egyházi épületeinkben lelt menedékre és vált segítőtársunkká különféle szervezési területeken. Átallunk az odesszai és környékbeli kórházak szükségleteiről, amelyek csekély enyhítéséhez adományainkkal hozzájárulhatunk. Az első két segélyszállítmányunkat – március 26-án, majd április 16-án – két dél-ukrajnai menekült szervezőtársunk szállította odesszai és ljubasivszkai kórházakba. A többnyire gyógyszerekből és egészségügyi kellékekből álló két segélyszállítmány összértéke 60 000 lej (4 563 000 Ft).

Segélyszállítmány átadása Beregszászon

Ukrán óvodai csoport indítása

Segélyezési megvalósításaink sajátos színfoltja az ukrán óvodai csoport indítása, amely április 5. óta működik a Kolozsvári Unitárius Bölcsődében. A háború elől menekülő embertársaink alapvető szükségleteihez való hozzájáruláson (szállás, étkeztetés, egészségügyi ellátás, alkalmi ügyintézés biztosítása) túlmenően nyilvánvalóvá vált, hogy a hosszabb távon Kolozsváron maradó menekülteknek más területeken is segíthetünk. Így született meg az ukrán gyermekeknek szánt óvodai csoport létrehozásának ötlete, amihez a Kolozsvár–Belvárosi Unitárius Egyházkerület által alapított bölcsőde személyzete is együttműködően viszonyult, felajánlva egy termet erre a célra. Az általunk vendégül látott menekültek közül két édesanya kiemelkedő szerepet vállalt az ukrán gyermekek és a velük foglalkozó óvónők toborzásában, s miután beindultak a napi rendszerességű foglalkozások, továbbra is ők a szervezési kapcsolattartók. Helyszűke miatt csak húsz gyermek befogadása volt lehetséges a két szakképzett ukrán óvónő csoportjába. A várólisták kialakulása is alátámasztja, hogy valós igényből fakadóan történt a csoportindítás.

Szállás, étkezés és egyéb szolgáltatások menekülteknek

Február vége óta Kolozsváron több ukrán menekültcsaládot látunk vendégül. Egyházi ingatlanokban, illetve a rendelkezésünkre bocsátott magántulajdonú szálláshelyeken jelenleg negyven személynek nyújtunk biztonságos menedéket. A szállás mellett étkezést, természetbeni adományokat (ruhát, cipőt, babakocsit, tisztítószereket, állateledelt), orvosi ellátást (gyógyszereket), állásközvetítést, tanácsadást és más alkalmi segítséget is nyújtunk a vendégeinknek. Amint a fentiekből kiderült, közülük többen is szervezőtársunkká váltak, akik által közvetlenül és hatékonyan tudunk kapcsolatot tartani az egyre bővülő ko-

Ukrán húsvéti ebéd a kolozsvári egyházi bentlakásban

lozsvári ukrán menekültcsoportokkal (jelenleg körülbelül ezer családdal), valamint a hazájukban maradt közösségeikkel. Egyházi felmérésünk eredményeként Erdély-szerte tucatnyi településen készítettünk elő további szálláshelyeket, ahová szükség esetén várjuk a menekülőket.

Ifjúsági oktatási tevékenységek

A kolozsvári ukrán menekültcsoportokban megfogalmazott jelenlegi igények közül kiemelkedik az álláskeresés a felnőtteknek és oktatási foglalkozások biztosítása a fiataloknak. Az ukrán óvodai csoport szép példája e kettő ötvözésének, mivel álláslehetőséget biztosít két ukrán anyuka számára és ugyanakkor oktatási lehetőséget nyújt húsz gyermeknek. Ezáltal szülei naponta négyóránnyira felszabadulnak, tudják intézni ügyeiket, részmunkaidős állást vállalhatnak.

A húsvéti vakáció idején kilenc ukrán kisgyermek részvételi költségeit vállaltuk egy napközis táborban, amelyet elsősorban kolozsvári magyar és román gyerekeknek hirdettek meg. Ez kiváló lehetőség arra, hogy az ukrán gyerekek és szülei megismerkedjenek a helyi közösségekkel, a kicsik pedig tartalmasan töltsék az időt, amíg szülei dolgoznak.

Úgyszintén anyagilag támogatjuk a Kolozsvári Tóközi Református Egyházközség keretében 6–9 éves ukrán gyerekeknek szervezett délutáni tevékenységek egy részét, amelyek során a gyerekek kézimunkáznak, bábokat készítenek és történeteket adnak elő.

Április 20-án a Tóközi Református Egyházközség és az Adrenalin Parkkal közös szervezésben húsz ukrán gyermeket vittünk a Kolozsvár közelében működő kalandparkba, ahol egész nap a természetben lehettek, sportolhattak.

Az unitárius kollégiumban elszállásolt ukrán menekült kamaszok sem tétlenkedtek. Az elmúlt hetekben bejártak iskolánk angol- és sportóráira, időnként ukrán online oktatásban is részt vettek. Kérésünkre létrehoztak egy Facebook-csoportot, elkezdtek ismerkedni, szerveződni.

Magyarországi segélyezési fejlemények

A Magyar Unitárius Egyház magyarországi egyházkerülete március 14-én hirdetett célirányos adománygyűjtési felhívást. A húsvétkor lezárult pénzgyűjtés eredménye a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet által jut célba. Az egyházkerület székházá-

UKRÁN ÓVODAI CSOPORT KOLOZSVÁRON

Segélyszállítmány továbbküldése Beregszászról

ban egy kárpátaljai magyar család talált otthonra hosszabb távra.

A Budapesti Unitárius Egyházközség presbitériuma a háború kitörését követően aktívan kereste a legmegfelelőbb segítségnyújtás lehetőségét. Számos szervezettel való konzultálás után az egyházközség vezetősége március 9-én úgy döntött, hogy a meghirdetett pénzbeli gyűjtés által a szülőföldjükön maradt kárpátaljai honfitársainkat és a menekültekkel túlterhelt településeiket kívánja segíteni. Közelebbről a

rahói járásra összpontosítottak (Rahó, Körösmező, Tiszabogdány), ahová sok ukrán menekült érkezett. A háromhetes gyűjtés 1 350 958 forintot (17 764 000 lej) eredményezett. Az adományok a – békeidőben is kiemelkedő kárpátaljai testvérvárosi tevékenységet ápoló – budapesti V. kerületi önkormányzattal együttműködve jutnak célba, a helyiek által megjelölt terményekre váltva.

A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET ELNÖKSÉGE
ÉS A KOLOZSVÁRI MENEKÜLTSEGÉLYEZÉSI
MUNKACSOPORT

Bankszámla-tulajdonos: Asociația Gondviselés Segélyszervezet;

adónyilvántartási szám: 23481515; számlavezető pénzüintézet: Banca Transilvania Sucursala Cluj-Napoca; SWIFT-kód: BTRLRO22.

Bankszámlaszámok:

RO56BTRL01301205I21454XX (RON)

RO29BTRL01312205I21454XX (HUF)

RO31BTRL01304205I21454XX (EUR)

RO80BTRL01302205I21454XX (USD)

Megjegyzés: a bankszámlaszámok 17. karaktere nagy i betű (I).

A Kárpátaljai Református Egyházkerület elnöksége nevében küldött köszönőlevél

Tisztelt Adományozók!

A Kárpátaljai Református Egyházkerület elnöksége nevében ezúton szeretnénk kifejezni hálás köszönetünket azért az önzetlen támogatásért, melyet Önöktől kaptunk 2022. március 19-én. Az adomány jelentős segítséggel bír a hozzánk érkező menekültek elszállásolásában, mivel szálláshelyeink száma véges, a menekültek étel-miszer-ellátásában, valamint nagyban megkönnyíti a zavartalan kommunikációt munkatársaink között, elősegítve a gyorsabb és gördülékenyebb segítségnyújtást.

Őszinte hálára kötelez segíteni akarásuk, hogy nem feledkeznek meg rólunk és folyamatosan figye-

lemmel kísérik helyzetünket. Az orosz–ukrán háborús konfliktus és az azzal járó tragikus események következtében az elmúlt napokban Kárpátalja rendkívül súlyos problémákkal, kihívásokkal szembesült. Bár a harci cselekmények – jelen állás szerint – a területet közvetlenül nem érintik, a kárpátaljai embereknek példátlan gazdasági és szociális nehézségekkel kell megbirkóznuk. Most minden segítség rendkívüli jelentőséggel bír!

Hordozzuk imádságban a fegyveres konfliktustól szenvedőket, és adjanak nekünk erőt és vigasztalást Jézus Krisztus szavai: „...én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig!” (Máté 28,20)

Isten gazdag áldását kérem életükre és munkájukra!

Beregszász, 2022. március 21.

Testvéri köszönettel: Nagy Béla, a KRE főgondnoka, a diakóniai osztály igazgatója

A Ijubasivszkai kórház Facebook-oldalán megjelent visszajelzés

Második alkalommal kaptunk a Gondviselés Segélyszervezettől nagy értékű egészségügyi segélyeket Vladimir Szkalszkij és Szerhej Hrapenko közreműködésével, akik az adományokat hozzánk szállították, több mint 3000 kg orvosságot, egészségügyi kelléke-

ket és háztartási/szervezési eszközöket. Minden termék nagyon jó minőségű. Az adományozók gesztusa megindító, mélyes hála nekik! Fejet hajtunk a segítőkészségük előtt! Mindent leltárba vettünk, és elkezdjük használni az intenzív terápiás kórházunk szakosztályain.

(Kivonatos magyar fordítás. Megjelenés időpontja: 2022. április 18.)

NŐK VILÁGA

Kolozs-Tordai köri találkozó

FARKAS IZOLDA

• Amikor gyerek születik, ebben a véges, behatárolható világban nehezen találjuk a szavakat a pillanatot, az élmény körülírására. Talán azért, mert életünk nagy eseményeit, a meghatározó pillanatok, megvalósításokat, elért eredményeket a számok segítségével szoktuk érzékelteni: 50 év házasság, 45 év a munka mezőn, 10 unoka, 4 gyermek és sorolhatnánk. Épp így van a születésnél is. Számokkal próbáljuk kifejezni a kifejezhetetlent, a 39-40 hét várakozás, majd a születés pontos dátuma, órája és perce. Aztán ha a türelmetlen rokonok érdeklődnek, a boldog apuka a gyereke súlyával, hosszával, Apgar-értékével dicsekszik.

De az életérzés, a tapasztalat, a megélt pillanat a várakozásban, az érkezésben olyan nehezen írható körül. Ezért legtöbb esetben azok értik, miről beszél az újdonsült kismama, akik már átéltek hasonlót. Talán ez is szorosabban kapcsolja össze az asszonylét tapasztalati világát: tudja az egyik, hogy miről beszél a sorstársa.

Így van ezzel a Kövendi Unitárius Nőszövetség is, most már tudja, mit jelent a Kolozs-Tordai köri nőszövetségi találkozó szervezése. Ha számokban írának le, valahogy így hangzana: 1091 nap várakozás a nagy napra, a születés pillanatában. Ötvenhárom vendég, 32 szorgos kezű segítség, akik az előkészületekben, a szervezésben, lebonyolításban segítettek. Tizenháromféle sütemény, 12 település képviselője, tíz kenyér, hét nőszövetségi zászló, három előadó, aki megörvendtetett az előadással és a műhelymunkákkal, egy közgyűlés, amely tartalmas és jó hangulatú, egy vándorabrosz, ami a kövendi templom ékessége egy évig, egy istentisztelet és egy Isten, aki mindvégig velünk volt és megsegített.

Azonban ott volt a levegőben az is, ami számokkal leírhatatlan. Az az öröm, amely átszötte és édes érzéssel ölelte át a szervező nőszövetség minden tagját, hogy sikerült kivitelezni. A megkönnyebbülés, hogy a sok aggodalom, előszervezés, gondolat, amely a megvalósítás körül forgott, meghozta gyümölcsét. Annak őszinte és alázatos megélése, hogy amit tehattünk, megtettük, és a legnagyobb örömmel és odaadással fogadtuk vendégeinket. Számokkal kifejezhetetlen az a hála és őszinte köszönet a helyi nőszövetség tagjainak, hogy vállalták a szervezést, hogy ott dédelgették lelkükben és gondolatukban, aztán belesimogatták a valóságba a megálmodott találkozót.

Istennek és embereknek hála április 2-án a Kolozs-Torda köri nőszövetségi találkozó megszületett. Reggel a nőszövetségek képviselői az unitárius induló

dallamára ünnepélyesen bevonultak a nőszövetségi zászlókkal, majd elfoglalva helyeiket Csécs Márton Lőrinc köri esperes áhítatával lelkünket közelebb vezette a jó Isten megtapasztalásához.

A köszöntőbeszéd után ünnepélyes pillanatoknak lehettünk tanúi, amikor a torockószentgyörgyi nőszövetség átadta a féltve őrzött vándorabroszt a kövendieknek, akik az elkövetkezendő évben igyekeznek méltó gondviselői lenni.

A kövendi nőszövetség tagjai átveszik a köri nőszövetségi abroszt a torockószentgyörgyiektől

A köri közgyűlést Dimény Csilla UNOSZ-elnök nyitotta meg, majd a beszámoló elhangzása után dr. Koppándi Botond Péter teológiai tanár *Családunk hátlójában* című előadását hallgathattuk meg. Ezt követte Nagy Gizella és Kedei Ibolya műhelymunkája vesztegfeldolgozás témában. A rendezvény végéhez közeledve istentiszteletre hívtuk a résztvevőket, amelyet a torockószentgyörgyi lelkész, Finta Emese tartott. Az ünnepet, a találkozót közös ebéddel zártuk, a kövendi nőszövetség házi készítésű falatokkal örvendeztette meg a vendégeket.

Hiszem, hogy mindannyian gazdagabbak lettünk a találkozó által, mindannyian magunkkal vittük a rendezvényről azokat a tapasztalatokat, amelyeket számokkal nem lehet kifejezni, mert annál szebb és meggyőzőbb élelményről mesélnek. Hiszem, a lelkek találkozásában a sorstársak egymásra találtak, és értették egymás szavát. Hiszem, hogy magunkkal vittük azokat a magokat, amelyek életünkben kibontakozva gyümölcsöt, s ha nem is gyümölcsöt, virágot teremnek, amelyekkel képesek leszünk mások életébe is gyönyörűséget, szépséget, lelket vinni. Így legyen velünk a jó Isten most és ez után is!

IFJÚSÁGI OLDAL

Restart!

MAGYARI ZITA EMESE

• Azok sorát gyarapítom, akik úgy hallgatnak zenét, hogy az éppen aktuális nagy kedvenceket heteken át újra és újra előveszik. Általában egyletes közösségekben csendül fel egy-egy olyan dal, amelyet aztán – hetekig ismétlésre állítva a zenelejátszót – folyamatosan hallgatok. Azaz ha lejár, újraindítom, teszem ezt egészen addig, amíg valaki rám nem szól: „még nem untad meg?!”

Ne ijedj meg, kedves Olvasó, nem áll szándékomban zenehallgatási szokásaimról hosszasan értekezve téged az unalomba kergetni!

Az egyletes nyarakat valahogy úgy képzelem el, mint azt a számomra legkedvesebb dalt, amely legutóbb pont egy egyletes találkozáson lopta be magát a fülembe. Az egyletes nyaroknak különös dallama van. Ha egyszer meghallja az ember, akkor valahogyan, valamiért újra és újra részese akar lenni. A mindennapok szólamait ez a dallam különlegessé teszi. Meghatározza és formálja. Belopja magát csendjeinkbe, megtöri azokat és a szabadság, önfeledt játék és felelősségteljes odaadás hangulatát kelti bennünk.

Az egyletes nyarok dallamába egy híres vírus tört be, és a zenelejátszón az újraindítás gomb helyett a szünet gombot vette használatba. Most se ijedj meg, kedves Olvasó, nem az elmúlt időszak megpróbáltatásairól, személyes féltreimről szeretnék vallani. Jó hírem van: az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet idén az egyletes nyarok dallamát játszó zenelejátszón meg szeretné nyomni az újraindítás gombot. Azt szeretnék, ha együtt lopnánk be a mindennapokba ezeket a különös dallamokat. Úgyhogy arra kérlek, kedves Olvasó, hogy még ne hagyj abba az olvasást, mert felhívás következik, meghívás egy különös dallamú egyletes nyárra.

Idén július 28–30. között is megszervezzük a nagy múltú visszatekintő ifjúsági konferenciánkat. A rendezvény célja 1928 óta, amikor is először szervezték meg elődeink, egy-egy fiatalokat foglalkoztató téma körülményeinek megvitatása. Ha betöltötted már a 17. életévedet, esetleg az elmúlt 10-20 évben aktív egyletes voltál, akkor ott a helyed idén július 28–30. között a Tündér Ilona völgyében, a 45. alkalommal megszervezendő unitárius ifjúsági konferencián!

Idén két időpontban, különböző helyszíneken szervezünk ifjúsági napokat. Ezen alkalmak megszervezésének elsődleges célja az újakezdés, a belső építkezés folyamatának elindítása és folytatása. A belső építkezés fontos tényezője a különböző egyházközösséghez tartozó unitárius fiatalok egyleteztetése, szá-

mukra minőségi időtöltés biztosítása a valláserkölcsei nevelés és az értelmi, lelki fejlődés elősegítése révén. Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy a szomszédos településeken élő fiatalok kapcsolatba kerüljenek egymással, tanuljanak egymástól, és tapasztalatot szerezzenek az egyleti tevékenységekben. Az ifjúsági napok megszervezése révén a különböző településen élő fiatalokat egységbe kívánjuk tömöríteni, és olyan tevékenységeket igyekszünk szervezni számukra, amelyek segítségével erősíteni tudjuk unitárius és ezen belül egyletes identitásukat. Ha a konfirmáció által az egyházi élet egy újabb lépcsőfokára léptél, esetleg ebben az évben fogod megtenni ezt a lépést, akkor ott a helyed az egyházköröd számára a későbbiekben meghatározandó helyszínen megszervezendő ifjúsági napokon! Légy résen, hamarosan jelentkezünk a részletekkel!

Ha kíváncsi vagy, kedves Olvasó, hogy az egyletes nyári kalandot miért hasonlítom a zenehallgatáshoz, akkor gyere, és légy ott az újraindításnál! Így majd lassan megtapasztalod, rendre látni és érezni fogod, hogy mindig kerül egy dal, amit rongyosra hallgatunk. Lassan, rendre látni és érezni fogod, hogy „nagy a világ, az égig ér”, de van ez a hely, ahol „egyetlen szó, / van, amikor az is elég”, egyetlen dal, van, amikor az is elég, természetesen utolsó percben feldolgozva, a Last Minute zenekar által.

Lassan, rendre együtt tanuljuk majd, mit jelent „egybegyűjteni minden kis csodát”, „szép kabátban / a szép lánynak szép hajába” beletúrni, mert mutatni fogjuk egymásnak, hogy „megszületni a világra gyönyörű, / benne lenni a világban gyönyörű”, s hogy „úgyis csak az lesz, aminek lenni kell”. Aztán lassan, rendre érteni fogod, mit jelent „az embereknek szórni a gyöngyöt”, megmutatni sokaknak, hogy lehetnek idevalók. Vagy érteni fogod, miért csal mosolyt az arcomra, ha a Mamut körutas suttyóskodásra gondolsz. És lassan, rendre érteni fogod, hogy van az a dal, és velük kiáltod majd bele a világ zajába, hogy „visz a lábad, meg ne állj!”

Aztán amikor semmit nem keresel, s a fáradtság hű kabát lesz, akkor nyugalmat itt találsz. „Mikor fontoskods, mert muszáj, s a nyakkendőd kinevet”, akkor ők szólnak: „Megoldjuk.”

Nos, kedves Olvasó, valahogy így szól az egyletes nyarok dallama, így tanítja, hogyan lesz a közösségben az énből és teből mi. Ettől lopja be magát sokak szívébe... Ezért kérdezem tőled is, hogy ugye, ott leszel, amikor „átgyúrjuk élette”.

EGYHÁZUNK HÍREI

● **Április 1-jével kezdődően Tőkés Lóránt lelkészi kinevezést kapott az Oklándi Unitárius Egyház-község lelkészi állásába, míg Bakó-Nagy Zsuzsanna kinevezést nyert az Észak-Dunántúli Szór-ványegyházközség lelkészi állásába.**

● **Április 5-én Kovács Sándor, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet tanára eredményesen habilitált a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen, így április 14-étől hivatalosan is a DRHE habilitált doktora lett.**

● **Április 8-án a János Zsigmond Unitárius Kollégium közel kétszáz diákja** dolgozott a Magyar Unitárius Egyház tulajdonában lévő feleki telek újraerdősítésén. A lelkes fiatalok szakszerű módon **ültettek el több mint 2500 facsemetét.**

● **Április 14-én látogatott Kolozsvárra Szijjártó Péter, Magyarország külgazdasági és külügyminisztere. Ez alkalommal a Vallásszabadság Házában Kovács István püspök fogadta a vendégeket, köztük Kelemen Hunort, az RMDSZ elnökét, Zsigmond Barna Pál képviselőt, Antal Árpádot, Sepsiszentgyörgy polgármesterét, valamint az erdélyi magyar történelmi egyházak vezetőit.**

● **Április 28-án** a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a Magyar Egyházzenei Társaság szervezésében **mutatták be a budapesti Régi Zeneakadémián Enyedi Pál és Márk Attila A Magyar Unitárius Egyház orgonái I. A Háromszék-Felsőfehéri és a Székelyudvarhelyi Egyházkör c. kötetét.** Köszöntőt mondott Dobszay Ágnes tanszékvezető és Kriza János, a MUEME püspöki helynöke, az est házigazdája Bódiss Tamás docens, a Magyar Egyházzenei Társaság elnöke. A könyvet bemutatta Dávid István orgonaművész, a Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Karának ny. főiskolai tanára.

● **A Magyar Unitárius Egyház és az ODFIE idén ismét egyetemes egyházi gyermektáborokat szervez. Július 4–9. között Várfalvára várják a 8–10 éves gyermekeket, július 11–17. között pedig a 2020–2021-ben konfirmált fiatalokat a konfirmandusok első mozgótáborába, majd július 25–31. között az idén konfirmáltakat a második mozgótáborba. Mindkét táborban Kolozsvártól Nagyajtáig unitárius helyszínekre utaznak az ifjak. Augusztus 1–7. között ifjúsági tábor várja a 11–13 éveseket Várfalván. A várfalvi gyermek- és ifjúsági tábor személyenként 250 lej, míg a konfirmandusok mozgótáboraiiban való részvételi díj 370 lej. A részletekről a jobbagyuliam@gmail.com e-mail címen lehet érdeklődni.**

Egyházköri hírek

● Kolozs-Tordai Egyházkör

Március 22-én az Erdélyi Múzeum-Egyesület aranyosvidéki fiókegyesülete és a Balázs Ferenc Népfőiskola szervezésében Hunyadi Gábor Attila egyetemi docens (BBTE, Kolozsvári Magyar Történelmi Intézet) Gál Miklós és az Aranyosszéki Vidékfejlesztő Egyesület címmel tartott előadást a mészki Balázs Ferenc Szeretetotthonban. Az előadás rávilágított a 19. és 20. századi Kárpát-medencei szövetkezeti kezdeményezésekre, illetve a szövetkezetek romániai felszámolásának jelenkori negatív hatásaira is.

Március 24-én a Balázs Ferenc Népfőiskola (Mészki, Bálint Róbert Zoltán), a Háromszéki Népfőiskola (Szöröcs, Biró Erika), a Csíkszentimrei Népfőiskola és a Régi Iskola egyházi, népfőiskolai és szociális központ (Székelyderzs, Demeter Sándor Lóránd) vezetői találkoztak egy tavaszi műhelymunka erejéig. A munkába online kapcsolódott be Hartyándy Jenő, a ravaszdi népfőiskola vezetője. A résztvevők az összegyűjtött értékek láthatóvá, látogathatóvá és élővé tételéről, értékutak kiépítéséről tanácskoztak. Ennek lesz része egy filmes-fotós műhelymunka, amelynek a székelyderzsi központ ad otthont.

Március 26-án Mészkon, a lelkészi lakás kertjében tartott gyümölcsfametszési és -karbantartási bemutatót Bakó Alpár és Bakó Béla agrármérnök, Albert Imre mérnök a biogazdálkodást ismertette a Balázs Ferenc Szeretetotthonban. Az aranyosvidékieknek szervezett esemény a Balázs Ferenc Népfőiskola, a Kolozs Megyei Magyar Gazdák Egyesülete és a Pro Agricultura Egyesület szervezésében valósult meg.

Két év kényszerpihenő után újrateküdtek az Együtt Isten völgyében istentiszteleti és közösségi alkalmak. A virágvasárnap, április 10-i mészki istentiszteleten imát mondott Fekete Béla bágyoni lelkész, prédikált Dimény József alsófelsőszentmihályi lelkész, fellépett a Flautino Kamaraegyüttes: Péter Orsolya és Vajas Emőke fuvolán, Móriczi Melinda zongorán játszott.

● Marosi Egyházkör

A marosvásárhelyi kövesdombi egyházközségben virágvasárnapon a gyülekezet tagjai egy-egy szál virágot helyeztek az úrasztalán álló vázába. Az istentiszteleten Csíki Ottilia, Mezei Zsófia és Szász Lehel diákok zenés, énekes előadással szerepeltek. A gyülekezet kórusa nagypénteken előadta a hagyományos unitárius passiót.

Március 25-én Szemtől szemben címmel tartott előadást Ferenczi Enikő és Czire Szabolcs a marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközség Dersi János termében. Nagy László házigazda és Csécs Márton torockói lelkész köszöntötte a résztvevőket. Az esemény a torockói Duna Ház és az egyházközség szervezésében jöhetett létre, mint a Lélekműhely sorozat kihelyezett előadása.

	Gramm	Éljenezés	Natúr befőzőszer	Lángol	4	Zalaeger-szegei csapat	A hátához	Észak	A szélein rálép!	Angol tagadás	Idősebbnek mond	Orosz félsziget	5
2													S
3													
								lzzé... tör					
								Eldob					
Szóba hozó				Magyar bögös					... fiam, Brutus!				
Asztácium, kálium				Buli közepe!					Száját nyit				
Fénykép kijavítása					Sírkő-felirat					Gazdasági munkaközösség			
Női név					Buenos ... város					Összecsengő			
Zorro jele							... Domokos pap, író					Névelő	
							Vidám					Németh László Esztere	
				Kép megjelenítése falon									
				Tiszavirág									
Feszélyeztettség			Körbevesz						Méter		Keleti játék		
Város-szélek!			Pulóvert készít						Bünténygyűjtemény		Ollós állat		
Orvosnál mondjuk	Fa külső rétege							Homokóra igéje					
	Veszekedés							Hím disznó					
Ilyen az állatok teste							Torony turistáknak						
Sugár							Hidrogén						
						Nagyon ostoba személy							
						ALODO							
Tetejére csapás			Belga üdülő				Nógatás						
Radír szélei!			Bran társa				Argon vegyjele						
Henry	Magyar község							Volt					
	Tenger angolul							Csonthéjas gyümölcs					
Napszak				1									
				Kapa fele!									
Csökken a vízszint							Iljusin gépjele						
Roszzat sejtő							Német autójel						
G													

1. Ebben a városban született 115 éve Borbély Samu magyar matematikus, egyetemi tanár, az MTA tagja (1907. április 23. – 1984. augusztus 14.).

2. Ez volt Borbély Samu végzettsége.

3. Itt van eltemetve Borbély Samu.

4. 105 éve ebben a faluban született Imreh Lajos pedagógus, néprajzi gyűjtő (1917. április 18. – 1999. július 18.).

5. Imreh Lajos anekdotakötete.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens, Rácz Norbert Zsolt főjegyző, felelős szerkesztő. **Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Magyar Zita Emese (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Szombatfalvi Etelka (Gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927; kozlony@unitarius.org
A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

A májusi eső aranyat ér. Biztosan hallottátok már ezt a mondást. Az arany nagyon értékes fém, ezzel fejezi ki a mondás, hogy a májusban lehulló eső fontos, értékes, hiszen a termés csak megfelelő nedvesség mellett fejlődik jól, hogy majd később táplálékunk legyen. Ebből kiindulva, arra szeretnék invitálni benneteket, hogy gondolkodjatok el kicsit az értékeken. Az értékek lehetnek megfoghatóak, vagyis tárgyak, de lehetnek megfoghatatlanok, azaz lelkiek is: ezek a szeretet, jószág, lelkiismeretesség, türelem, reménység, hála, segítőkészség stb. A belső, lelki értékek nagyon fontosak, hiszen ezek segítségével válunk értékes emberré, egymás felebarátaivá.

A Biblia is ezt mondja: „Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet!” (Péld 4,23). Ez egyike azon bibliai verseknek, amelyek arra intenek, hogy mennyire fontos a szív, a magunkban hordozott és ápolt értékek, mert azok és a szellemi kincsek által vagyunk mi, emberek képesek arra, hogy igazi tárgyi és épített értékeket is megteremtünk. A tárgyi és az épített értékekről egyaránt szó van a Bibliában. Épített értéknek számít egy templom, egy kút, tárgyi értéknek pedig azok a könyvek, amelyek generációkon át őrzik és továbbítják az erkölcsi és szellemi tanításokat, vagy az olyan jellegű tárgyak, amelyek az embert egy értelmesebb, tudatosabb életre vezérelnek, hogy híven műveljék lelki értékeiket.

Feladatok

1. Készíts egy képeslapot édesanyádnak, nagymamádnak vagy a rád szeretettel gondot viselő nevelődnek! Segítségére lehet a ciklámen tulipános kép és a köszöntősor.

Isten éltesse sokáig az édesanyákat!

2. Szeretném, ha szüleiddel vagy lelkészeddel való beszélgetéskor az alábbi kérdéseken elmélkednétek egy keveset. Légy bátor, és tedd fel e kérdéseket te is szüleidnek, tanítóidnak és akár pajtásaidnak is! Talán egy feledhetetlen beszélgetés kerekedik ki belőle, amelyből kölcsönösen tanulhattok.

- Mi számodra a legértékesebb?
- Amennyiben meg kellene határoznod három lelki értéket, melyek volnának azok?
- A környezetedben melyik épület a legértékesebb számodra, és miért?

3. Karikázd be az épített értékeket kézzel, a tárgyi értékeket meg zöld színnel!

Ösvényen

• Idén jelent meg Czire Alpár *Ösvény a zádokfához* (Fotóalbum Énlakáról) c., 124 oldalas albuma a gyergyószentmiklósi F&F International gondozásában. A szerző alkotásait az *Unitárius Közlöny* borítójáról ismerheti a kedves Olvasó. Azt talán kevesebben tudják róla, hogy főállásban a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium testnevelő tanára, akinek a fotózás több mint hobbi vagy munka.

Amikor február végén először foghattam kezemben Czire Alpár fotóalbumát Énlakáról, bevallom, nagyon meghatódtam. Éveken át vágytunk arra, hogy e mára már megfogyatkozott faluközösség hihetetlenül gazdag értéktáráról fényképek általi mentés is történjék, és tudtuk, hogy erre a feladatra a szerző a legalkalmasabb ember: nem csak a művész szemével látja Énlaka világát, és nem csak a lencsevégre kapott pillanatot őrződik meg munkája nyomán, hiszen neki is megvan a saját, sok emberöltőre visszaeredeztethető története a Firtos alatti tájban, és olyan titkok, utak, mélységek ismerője, amelyek sokéves élő kapcsolat gyümölcsei. Erre mondja ő a bevezetőben, hogy mindenkinek van egy Énlakája, aki egyszer járt a faluban, elmeséli hát e fényképek által az ő Énlakáját.

A művész *Vallomás Énlakához* és *Évgyűrűk szorításában* című fotókiállításai Erdély- és Magyarországszerte már ismertek lehetnek az olvasók előtt is. Bizonyára nagy kihívás volt kiválasztani ezekből a fotóalbum anyagát. Minden rögzített pillanat, ami egyébként elillanna az ujjaink közül, értékmentés is: a létezés innenső oldalára való csalogatása a tovatűntnek, ami valamikor valakikben pont olyan életízűen lüktetett, mint bennünk a megélt pillanat. E fotók a melléjük társított mélyen szántó üzenetcímekek gyönyörködtetnek, elgondolkodtatnak, játékra hívnak, hogy szőjünk köréjük történeteket. Személyes élményei közül néhányat a szerző is megvillant előttünk a bevezetőben.

Mi, akik ismerjük is a fotók mögötti életregényeket, egészen másképpen tekintünk rájuk: a művészi értéken túl ráadásaként a múltunk egy-egy visszahozhatatlan pillanatának megfizethetetlen mentését köszönhetjük a fotósnak, a művésznek, aki szívében és lelkében énlaki.

A képek szereplői közül sokan alusszák már örök álmukat az énlaki temetőkertek valamelyikében, a fotójukkal való szembesülés keserű érzést szül. Szinte érezzük, halljuk, amint a fotóssal lélekben végigjárva Énlaka utcáit, beköszönve egyik-másik portára,

kik köszönnek vissza, milyen hangulat fogad, meglevenedik a múlt, s úgy oldódik fel az örökkévalóság szövetségén, hogy az az érzésünk, ez a pillanat bármikor megismétlődhet a végtelen térben, időben.

A munkák között van jónéhány portré, de a többi-eken is valamilyen módon ott van a természet közelségében élő, a mindennapokban alkotó, vágyó, elfáradó, rácsodálkozó, sóhajtó, derűlátó ember. Az a fajta falusi, székely ember, aki kiveszőben van, akinek életritmusát a természet változása diktálta, s nem valamilyen mondvacsinált, külső rendszer, hiszen a globalizáció szele megérintette már a falvainkat, és csak néhány, Énlakához hasonlóan izolált faluközösségben késett a nagy értékvtáltás. Ami itt van, mind történelem, az elmúlás könyörtelenül, szüntelenül őrlő malmának eledele.

Vallomása szerint az énlaki származású fotográfus e fotóalbummal szeretné meghálálni a közösségnek, hogy részesítette őt a közös jóból: a könyvben szereplő képeket fénnel véste az emlékezés zádokfájába (a. m. hársfa), és arra biztat, hogy mindenki találja meg a saját ösvényét, amelyen járva azon bizonyos két évszám közötti kötőjel kalanddal, szeretettel és mosollyal íródik! Nagy szeretettel ajánlom e könyvet mindenkinek, aki kész egy időutazásra, játékra, befele tekintésre!

MÁTÉFI TÍMEA

Bálint Benczédi Ferenc ny. püspök (Székelyudvarhely), **Buzogány-Csoma Csilla** kórházlelkész (Szentivánlaborfalva), **Farkas Izolda** lelkész (Kövend), **Farkas Orsolya** vallásnár (Székelykeresztúr), **Gazdag Géza** gondnok (Sepsiszentgyörgy), **Gálfalvi Gábor** ny. iskolaigazgató (Alsóboldogfalva), **Jobbágy Mária Júlia** lelkész (Kolozsvár), **Kecskés Csaba** lelkész (Marosvásárhely), **Kovács Sándor** egyháztörténész (Kolozsvár), **Liker Henrietta** lelkész (Magyarzsákod), **Lőrincz Ildikó** művészettörténész (Székelyudvarhely), **Mátéfi Tímea** lelkész (Énlaka)